

Vakoverstijgend taalbeleid 2026-2030

Opgeleverd door de werkgroep taal, juni 2026
Vastgesteld door de schoolleiding 17 juni 2026

Inhoud

Voorwoord 3

Verantwoordelijken en taakverdeling 4
Werkgroep taal 4

Schoolprofiel 5

Noodzaak en aanleiding 5

Visie op taalvaardigheid en taalbeleid 6

Huidige situatie 7
Huidige activiteiten 7

Doelstellingen 9
Doelstellingen en activiteiten gericht op docenten 9
Doelstellingen en activiteiten gericht op leerlingen 10

Uitvoering in de onderwijspraktijk 14
Taalcoördinator 15
Samenwerking 15

Implementatie en communicatie 16
Ondersteuning en borging 16
Evaluatie 16

Literatuurlijst 18

Bijlage 1: referentiekader taal en rekenen 20

Bijlage 2: dyslexiebeleid 21

Bijlage 3: NT2-protocol 23

Bijlage 4: beleidsplannen TTO 27

Bijlage 5: jaarplan bibliotheek 2025-2026 28

Bijlage 6: cito-analyse juli 2025 34

Voorwoord

Taal is de sleutel tot leren. Taalvaardigheid is noodzakelijk voor het begrijpen van instructies, het verwerken van vakinhoud en het verwoorden van kennis en inzichten. Het vormt de basis voor succesvol leren, effectieve communicatie en maatschappelijke participatie (Inspectie van het Onderwijs, 2024). Verbetering van taalvaardigheid hangt samen met meer zelfvertrouwen, leesplezier en sociale participatie (Lipsch-Wijnen et al., 2024).

Leerlingen met een taalachterstand lopen een verhoogd risico op leerachterstanden en minder succesvolle deelname aan het onderwijsproces (Inspectie van het Onderwijs, 2024). Daarom ziet Het Schoter taalontwikkeling als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle vakken en docenten, waarbij ook aandacht is voor gelijke onderwijskansen en een doorgaande ontwikkeling in de tweejarige brugklas.

De school zet in op taalgericht vakonderwijs, met expliciete aandacht voor de taal die nodig is om vakinhoud te begrijpen en toe te passen. Dit gebeurt door het aanbieden van vaktaal, ondersteuning van lees- en schrijfstrategieën en het stimuleren van interactie in de klas. Deze aanpak maakt vakinhoud toegankelijker en versterkt de basis- en executieve vaardigheden van leerlingen, zoals plannen, structureren en reflecteren. Deze uitgangspunten komen samen in de Schoterles, die binnen Het Schoter de gezamenlijke didactische basis vormt voor goed onderwijs.

Binnen Het Schoter wordt de meertalige achtergrond van een deel van de leerlingen erkend als onderdeel van de onderwijspraktijk, waarbij wordt onderzocht hoe talige diversiteit kan bijdragen aan leren in de klas.

In de ontwikkelde kerndoelen voor burgerschap wordt zichtbaar dat taalvaardigheid en maatschappelijke participatie nauw met elkaar verbonden zijn (Kerndoelen Voortgezet Onderwijs, 2026). Om actief en kritisch deel te nemen aan een democratische samenleving moeten leerlingen informatie kunnen begrijpen, perspectieven kunnen afwegen, argumenten kunnen formuleren en in dialoog kunnen gaan (Ministerie van Algemene Zaken, 2026). Taalvaardigheid is daarmee zowel een voorwaarde voor leren als voor burgerschapsvorming.

Deze brede taalvaardigheid omvat lezen, schrijven en spreken/luisteren. Deze versterken elkaar wederzijds. Schrijfvaardigheid vormt hierbij een kerncompetentie binnen alle vakken. In *Peil.Leesvaardigheid einde leerjaar 2 voortgezet (speciaal) onderwijs 2022-2023* rapporteert de Inspectie van het Onderwijs (2024) dat schrijven bijdraagt aan het verwerken van informatie, het structureren van kennis en het formuleren van eigen ideeën.

Het Schoter werkt vanuit deze uitgangspunten aan een doorlopende leerlijn taal, waarin lees-, schrijf- en woordenschatontwikkeling systematisch worden opgebouwd, gevolgd en afgestemd op de ontwikkeling van leerlingen. In een tijd waarin AI en digitale technologie een steeds grotere rol spelen, beschouwt Het Schoter taal als hét instrument om te leren, te denken, te communiceren en betekenis te geven aan de wereld.

Verantwoordelijken en taakverdeling

Werkgroep taal

Dit taalbeleidsplan is opgesteld door de Werkgroep taal in samenwerking met de schoolleiding en bouwt voort op het eerder ontwikkelde en vastgestelde taalbeleidskader binnen Het Schoter, dat in een eerdere werkgroep onder voorzitterschap van Priscilla Ruizeveld de Winter tot stand is gekomen. In dit voortraject zijn visie, analyse, doelstellingen en uitvoeringslijnen voor integraal taalbeleid uitgewerkt, die de basis vormen voor verdere implementatie en borging.

De werkgroep taal heeft in de schooljaren 2024–2026 een verbindende schakel gevormd tussen de schoolleiding en het docententeam en gewerkt aan taalbewust onderwijs dat de toegankelijkheid van de lesstof voor alle leerlingen vergroot.
De werkgroep heeft de schoolleiding geadviseerd over professionalisering, ondersteuning, prognoses voor benodigde hulp en gewenste ICT-voorzieningen met betrekking tot taal.
De werkgroep bestond uit:

- Jessie Bakker – docent (TTO) Tekenen en Nederlands
- Heleen Groenenstein – docent Frans
- Angelique Kuipers – docent Engels (TTO) + dyslexiecoördinator
- Sanne Tober – docent (TTO) Aardrijkskunde
- Jeske Verhofstad – docent Nederlands
- Cindy Wijers – docent Nederlands
- Emma Zwemmer – docent Frans

De werkgroep taal was een tijdelijk ontwikkelorgaan en is per einde schooljaar 2025–2026 beëindigd. De werkgroep is gedurende haar werkzaamheden begeleid door Bregje van Waijenburg van Tante Lean. Zij heeft de school ondersteund bij de procesmatige en inhoudelijke ontwikkeling van het taalbeleid.

De eindverantwoordelijkheid voor het taalbeleid ligt bij het schoolleidersteam. Vanaf schooljaar 2026–2027 is de uitvoering, coördinatie en borging van het taalbeleid belegd bij de taalcoördinatoren Heleen Groenenstein en Cindy Wijers. Zij zijn verantwoordelijk voor de implementatie en verdere ontwikkeling van het taalbeleid binnen de school en voor de afstemming met het schoolleidersteam en de verschillende vaksecties.

Het vastgestelde taalbeleidsplan fungeert als leidraad voor het taalbeleid binnen Het Schoter.

Schoolprofiel

Het Schoter is een brede openbare scholengemeenschap voor mavo, havo en vwo in Haarlem-Noord met circa 1.350 leerlingen. Het onderwijs is Nederlandstalig en kent in de onder- en bovenbouw een tweetalige variant (tto).

De school werkt vanuit een evidence-informed visie met drie pijlers: kennisverwerving, reflectie en autonomie. Het pedagogisch klimaat is veilig, gestructureerd en gericht op brede vorming.

De leerlingenpopulatie is divers en bevat leerlingen uit meertalige en diverse sociaal-economische thuissituaties. Geen enkele groep is daarbij in de meerderheid. Landelijk onderzoek laat zien dat taalvaardigheid thuis samenhangt met woordenschat, leesmotivatie en begrijpend lezen (Inspectie van het Onderwijs, 2024).

Noodzaak en aanleiding

Taal speelt in alle vakken een centrale rol. Leerlingen op Het Schoter verwerken dagelijks instructies, teksten, toetsvragen en mondelinge opdrachten en produceren schriftelijke en mondelinge taal. De Nederlandse taal is binnen de school het primaire communicatiemiddel, tenzij leerlingen TTO-onderwijs volgen.

In de onderwijspraktijk (zie hoofdstuk 'Huidige situatie') blijkt dat een substantiële groep leerlingen moeite heeft met tekstbegrip, woordenschat en het formuleren van gestructureerde antwoorden. Dit zien we ook terug in de resultaten van de methode-onafhankelijke volgtoetsen (cito) die Het Schoter afneemt in jaar 1, 2 en 3. Deze problematiek werkt door in alle vakken waar taal een rol speelt (Turk, 2024; Inspectie van het Onderwijs, 2024). Daarnaast neemt de taligheid van vakken toe: leerlingen moeten steeds complexere vaktaal, tekstsoorten en instructies begrijpen (*Kerndoelen Voortgezet Onderwijs*, 2026).

De werkgroep taal heeft tijdens de studiemiddag in januari 2026 workshops verzorgd over DAT- en CAT-woorden, schooltaalwoorden en het belang van taal in alle vakken. Hierin is expliciet benadrukt dat taalontwikkeling een gedeelde verantwoordelijkheid is van alle docenten en onderdeel vormt van taalbewust lesgeven. Uit deze bijeenkomst is gebleken dat taalbewust lesgeven nog niet structureel en consequent in alle lessen wordt toegepast. Het versterken van taalbewust didactisch handelen is daarmee een urgente ontwikkelopgave binnen de school. Door consequent te werken met heldere, eenduidige en toegankelijke taal in instructie en communicatie kan de begrijpelijkheid van lesstof voor alle leerlingen worden vergroot. Dit leidt tot de beleidslijn dat taalbewust lesgeven structureel wordt verankerd in het didactisch handelen van alle docenten en onderdeel wordt van de schoolbrede kwaliteitscultuur.

Landelijke rapporten laten zien dat begrijpend lezen onder druk staat, met name bij diep tekstbegrip en kritisch lezen (Kennistafel Effectief Leesonderwijs, 2021). Daarnaast blijkt dat het leesplezier onder Nederlandse jongeren laag is: zij lezen vooral functioneel voor school en besteden beperkt tijd aan vrij lezen (Inspectie van het Onderwijs, 2024). Dit onderstreept de noodzaak van structurele leesbevordering binnen het onderwijs. Deze ontwikkelingen maken duidelijk dat een geïsoleerde aanpak binnen het vak Nederlands onvoldoende is. Verbetering van taalvaardigheid vraagt om vakoverstijgende oplossingen en om een samenhangend beleid waarin taalontwikkeling geïntegreerd wordt in alle vakken en leercontexten. Daarom is een schoolbreed en structureel taalbeleid noodzakelijk.

Visie op taalvaardigheid en taalbeleid

Het Schoter ziet het als haar missie om alle leerlingen optimaal te laten leren en hen voor te bereiden op deelname aan een steeds internationaler wordende samenleving. Deze visie sluit aan bij de landelijke kerndoelen waarin taalvaardigheid, meertaligheid en taalgericht vakonderwijs centraal staan (Kerndoelen Voortgezet Onderwijs, 2026).

Binnen de kerndoelen Nederlands (*Kerndoelen Voortgezet Onderwijs*, 2026), met name kerndoel 1, 2 en 3, staat de ontwikkeling van lees-, schrijf- en mondelinge taalvaardigheid centraal. Leerlingen leren teksten begrijpen, interpreteren en kritisch gebruiken. Daarnaast ontwikkelen zij vaardigheden om gestructureerd en doelgericht te schrijven en hun gedachten mondeling helder te verwoorden in uiteenlopende communicatieve situaties. Deze vaardigheden vormen samen de basis voor leren in alle vakken.

Daarmee sluit het taalbeleid direct aan bij de bredere onderwijsvisie van Het Schoter en bij de prioriteiten uit het schoolplan 2026-2030. In het bijzonder draagt het taalbeleid bij aan prioriteit 9: ‘Taal en rekenen als basis voor leren’. Door gericht te werken aan taalvaardigheid wordt een belangrijke voorwaarde voor succesvol leren in alle vakken versterkt.

Naast het Nederlands als moedertaal is er ook aandacht voor de moderne vreemde talen Engels, Frans en Duits. Alle talen worden binnen de school zichtbaar gemaakt, onder andere door opschriften en het aanbieden van literatuur. Dit sluit aan bij de kerndoelen waarin meertaligheid en taalbewustzijn structureel onderdeel zijn van het onderwijs.

De visie op taalbeleid sluit aan bij de onderwijskundige visie van de school en de drie centrale pijlers: kennisverwerving, reflectie en autonomie. Deze pijlers versterken taalontwikkeling doordat leerlingen nieuwe kennis activeren, hun leerproces expliciteren en meer eigenaarschap over hun leren ontwikkelen. Onderzoek laat zien dat dit laatste sterk samenhangt met leesvaardigheid en woordenschatontwikkeling. Leerlingen die lezen als plezierige en betekenisvolle activiteit ervaren, zijn vaker intrinsiek gemotiveerd om te lezen en ontwikkelen daarmee een positievere ontwikkeling van hun leesvaardigheid en woordenschat (Stichting Lezen, 2023). De kerndoelen benadrukken eveneens het belang van leesmotivatie en eigenaarschap in taalontwikkeling. Op Het Schoter krijgen leerlingen eigenaarschap over hun leerproces door keuzevrijheid te bieden, bijvoorbeeld bij de selectie van leesboeken en bij de manier waarop zij leeractiviteiten uitvoeren en verwerken, zoals verschillende verwerkingsopdrachten, werkvormen en presentatievormen.

Het Schoter kiest expliciet voor vakoverstijgend taalgericht onderwijs, waarbij taalontwikkeling wordt geïntegreerd in alle vakken. Docenten besteden daarbij aandacht aan zowel de vakinhoud als de taal die nodig is om die inhoud te begrijpen en te verwoorden. Taalgericht vakonderwijs ondersteunt leerlingen bij het verwerven van vakspecifieke taal en schooltaal, waardoor leren toegankelijker en betekenisvoller wordt (Hajer & Meestringa, 2020). Dit sluit aan bij de kerndoelen Nederlands en burgerschap, waarin taalvaardigheid een belangrijke voorwaarde is voor begrip, argumentatie, dialoog en maatschappelijke participatie.

Onderzoek toont aan dat leerlingen beter leren lezen, spreken en schrijven wanneer taalstrategieën worden geïntegreerd in vakinhouden. Daarnaast bevordert deze aanpak de ontwikkeling van vaktaalvaardigheid en verdiept zij het begrip van leerstof, doordat leerlingen taalvaardigheden voortdurend toepassen binnen verschillende vakcontexten. Dit leidt tot hogere leerprestaties dan wanneer taal uitsluitend in afzonderlijke taallessen aan bod komt (Taalonderwijs Integreren in Andere Vakken | Onderwijskennis, 2025; (Integrating Literacy Across The Curriculum: An Easy Way To START, 2023).

Het taalbeleid richt zich op het versterken van leesplezier, begrijpend lezen, woordenschat, schrijfvaardigheid en mondelinge taalvaardigheid. Het doel is dat leerlingen taal actief en bewust inzetten als leermiddel in alle vakken en hun taalvaardigheid duurzaam versterken.

Huidige situatie

Cito-resultaten Het Schoter

De analyse van de Cito-resultaten Nederlands (juli 2025) van leerjaar 1 t/m 3 (mavo, havo en vwo) op Het Schoter laat zien dat de taalvaardigheid van leerlingen op meerdere onderdelen onder druk staat. Met name woordenschat en niet-werkwoordspelling liggen structureel onder het streefniveau.

De leesvaardigheid vertoont een dalende lijn na de brugklas. In de hogere leerjaren herstelt dit slechts beperkt. Dit wijst op onvoldoende beheersing van leesstrategieën en moeite met het verwerken van complexere en abstractere teksten. Woordenschat vormt hierbij een kernknelpunt en beïnvloedt direct begrijpend lezen en spelling.

Binnen spelling blijft werkwoordspelling relatief stabiel, terwijl niet-werkwoordspelling structureel zwak is. Daarnaast zijn er verschillen zichtbaar tussen parallelklassen, die zich over meerdere leerjaren en niveaus voordoen. De resultaten zijn afgezet tegen de referentieniveaus van het Referentiekader Taal en Rekenen (1F-4F). Het totaalbeeld laat zien dat de taalontwikkeling, met name woordenschat en niet-werkwoordspelling, achterblijft ten opzichte van de landelijk vastgestelde referentieniveaus uit het Referentiekader Taal en Rekenen (Meijerink et al., 2009). Hierdoor staat de ontwikkeling richting 2F (mavo), 3F (havo) en 4F (vwo), de landelijk verwachte eindniveaus bij het verlaten van de middelbare school met een diploma, onder druk.

Huidige activiteiten

Op basis van de resultaten uit methodeonafhankelijke toetsen worden gerichte interventies ingezet voor leerlingen die onder het referentieniveau presteren. Een van deze interventies is de inzet van Numo. Leerlingen die op de Cito-toetsen onder het gewenste niveau scoren, krijgen via Numo gerichte ondersteuning om hun taalvaardigheden te versterken en zo het referentieniveau alsnog te behalen. Hiermee biedt Het Schoter extra begeleiding aan leerlingen die achterblijven in hun taalontwikkeling.

Vooruitlopend op de komst van vakoverstijgend taalbeleid heeft Het Schoter sinds 2025-2026 een officiële Bibliotheek op School. We zijn daarmee de eerste middelbare school in Haarlem. In samenwerking met de Bibliotheek Zuid-Kennemerland (de vestiging Haarlem-Noord is daarnaast gelegen tegenover de school) is de bibliotheek teruggebracht in school, met een op de leerlingpopulatie toegesneden collectie die wordt gecureerd door een leesbevorderaar van de Bibliotheek en een leesbevorderaar van de school zelf. In de bibliotheek worden naast leesactiviteiten ook huiswerkactiviteiten georganiseerd. De bibliotheek is een succes; maandelijks worden door leerlingen van alle jaren en afdelingen een paar honderd boeken uitgeleend. Boeken zijn daarmee terug in het schoolbeeld.

Ons brede curriculum integreert gerichte aandacht voor lezen en schrijven, omdat sterke taalvaardigheid de leerresultaten in álle vakken ondersteunt. Begrijpend lezen is bijvoorbeeld cruciaal voor Nederlands, maar ook voor wiskunde, geschiedenis en aardrijkskunde. Tegelijkertijd werkt de school aan een samenhangend taalbeleid, gericht op het structureel bevorderen van leesvaardigheid, leesmotivatie en taalontwikkeling. In alle leerjaren wordt actief ingezet op het vergroten van leesplezier en taalvaardigheid, met een duidelijke opbouw van motivatie naar begrip en verdieping. Om deze ontwikkeling verder te versterken,

wordt vanaf 2026-2027 vakoverstijgend taalbeleid geïmplementeerd, met als doel dat leerlingen binnen vier jaar het gewenste referentieniveau bereiken.

In de brugklas ligt de nadruk op het stimuleren van leesplezier, met als uitgangspunt het vergroten van de intrinsieke leesmotivatie van leerlingen. Dit wordt gerealiseerd door een samenhangend aanbod van vakoverstijgende en vakspecifieke activiteiten. Vakoverstijgend wordt in jaar 1 en 2 (alle afdelingen) en in jaar 3 (mavo) wekelijks twee keer een half lesuur vrijgemaakt voor lezen, met een cyclisch wisselend rooster. Daarnaast nemen leerlingen deel aan activiteiten, zoals auteursbezoeken en een activiteitendag in samenwerking met de bibliotheek, gericht op kennismaking met leesbevorderende werkvormen.

Een belangrijke activiteit vormt de deelname van Het Schoter aan de Read2Me!-voorleeswedstrijd met als doel het vergroten van leesplezier, het stimuleren van jeugdliteratuur en het versterken van samenwerking tussen scholen en bibliotheken, waarmee de intrinsieke leesmotivatie en taalontwikkeling van leerlingen wordt bevorderd (*Read2Me! Voorleeswedstrijd Brugklassen Voortgezet Onderwijs*, 2025).

Het project B(rugklas) en het projectonderwijs van 1 vwo besteedt aandacht aan creatief schrijven, onder andere via workshops van externe auteurs. Ter ondersteuning van de taalontwikkeling wordt expliciet aandacht besteed aan schooltaalwoorden.

Binnen het vak Nederlands werken leerlingen jaarlijks aan drie tot vier fictieopdrachten, gekoppeld aan gelezen boeken, waarvan minimaal één titel klassikaal wordt behandeld. Daarnaast wordt in 1 havo en 1 mavo aandacht besteed aan creatief schrijven via methodische opdrachten. Ook binnen de moderne vreemde talen wordt bijgedragen aan de leesontwikkeling van leerlingen. In de tweede klas wordt de ingezette lijn voortgezet, waarbij leesplezier wordt gecombineerd met het versterken van leesbegrip. De structurele leestijd blijft gehandhaafd en wordt aangevuld met verdiepende activiteiten, zoals deelname aan de gedichtenwedstrijd *Dichter bij 4 mei* (voor 2 vwo) en auteursbezoeken in samenwerking met externe partners. In de derde klas wordt vervolgens de taalontwikkeling verder verdiept door middel van creatieve en vakoverstijgende opdrachten, zoals het project *Dos Hermanos*.

In de bovenbouw verschuift het accent naar literaire verdieping en culturele oriëntatie. Naast auteursbezoeken nemen leerlingen deel aan activiteiten, zoals een bezoek aan het Literatuurmuseum. Het onderwijsprogramma voor de hogere leerjaren wordt verder ontwikkeld vanuit deze doelstellingen.

Doelstellingen

Doelen en activiteiten per schooljaar worden concreet beschreven in het jaarplan vakoverstijgend taalbeleid dat vanaf schooljaar 2026-2027 elk jaar geschreven zal worden door de taalcoördinatoren. Hierin worden ook de activiteiten van de bibliotheek opgenomen.

Doelstellingen en activiteiten gericht op docenten

Het Schoter vindt aalvaardigheid een essentiële voorwaarde voor het leren en presteren van leerlingen. Het begrijpen van lesstof en examenvragen is onlosmakelijk verbonden met het niveau van taalbeheersing. Om deze reden wordt taalbewust lesgeven structureel verankerd in het taalbeleid.

Dit beleid richt zich op drie samenhangende pijlers: cultuuromslag, kennisontwikkeling en uitvoering in de onderwijspraktijk. Deze pijlers geven richting aan de manier waarop taalbewustzijn binnen de school wordt ontwikkeld, geborgd en toegepast. Een gedetailleerde beschrijving van de uitvoering is opgenomen in het volgende hoofdstuk.

Vanaf komend schooljaar hebben we een tweejarige brugklas. Het voorstel is om taalcomplexiteit mee te nemen bij het bepalen van het schooladvies en de overgangsbeslissingen. Hiervoor moet een aanpak worden ontwikkeld. Differentiatie naar taalcomplexiteit moet al in de lessen zichtbaar zijn. Daarnaast is het belangrijk dat docenten taalbewuster worden in de lessen en bij het maken van toetsen. Taalgericht vakonderwijs en de ontwikkeling van toetsbekwaamheid helpen hierbij effectief beleid op toetstaal en het gebruik van een toetsmatrijs te formuleren alsmede te implementeren (De Jong, Berns & Mearns, 2023).

Cultuuromslag

Het realiseren van taalbewust onderwijs vraagt om een gedeelde verantwoordelijkheid van alle medewerkers en een professionele cultuur waarin aandacht voor taal een vanzelfsprekend onderdeel is van het pedagogisch-didactisch handelen (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2020)

In dit kader worden verschillende interventies ingezet. Zo wordt laagdrempelige en praktijkgerichte scholing aangeboden gericht op taalbewust lesgeven. Ook wordt collegiale consultatie gestimuleerd, onder meer via het vier-ogenprincipe bij schriftelijke communicatie en lesmateriaal. Het vier-ogenprincipe houdt in dat belangrijke informatie altijd door twee personen wordt gecontroleerd voordat deze wordt gedeeld, waardoor fouten en misverstanden worden voorkomen en de kwaliteit en professionaliteit van communicatie worden gewaarborgd. Dit bevordert tevens samenwerking en gedeelde verantwoordelijkheid binnen de school. De toepassing van dit principe wordt gedragen door alle medewerkers en gecontroleerd door de taalcoördinatoren, met als doel deze werkwijze structureel in de organisatiecultuur te verankeren (Rijksoverheid, z.j.).

Daarnaast vinden lesbezoeken plaats door schoolleiding en collega's. Voor deze lesbezoeken worden observatierubrics ontwikkeld, die als basis dienen voor gestructureerde observaties. Deze observaties dragen bij aan professionele reflectie, het geven van gerichte feedback en het versterken van samenwerking binnen secties, waardoor de kwaliteit van het taalonderwijs en de professionalisering van docenten wordt bevorderd (White & Maher, 2024).

Taalbewust lesgeven wordt structureel geagendeerd in gesprekscycli, zoals het Goede Gesprek en verankerd in de beoordeling. Tot slot worden gerichte taaltrainingen voor docenten aangeboden, met specifieke aandacht voor taal in relatie tot examenopgaven en tekstbegrip.

Kennisontwikkeling
Het Schoter ziet de professionele ontwikkeling van medewerkers als een belangrijke voorwaarde voor kwalitatief goed onderwijs en effectief taalgericht vakonderwijs. Om dit te ondersteunen, faciliteert de school actieve kennisontwikkeling en kennisdeling door de beschikbaarheid van actuele vakliteratuur in de schoolbibliotheek, een centrale verzameling van artikelen, websites en praktische handreikingen alsmede toegang tot relevante podcasts en andere kennisbronnen over taalbewust lesgeven. Tevens worden medewerkers gestimuleerd om bewezen effectieve praktijken (best practices) te verzamelen en onderling te delen, zodat succesvolle aanpakken direct in de lespraktijk kunnen worden toegepast.

Deze structurele aanpak van professionalisering bevordert samenwerking tussen docenten, versterkt hun didactische vaardigheden en draagt bij aan de leerresultaten en taalontwikkeling van alle leerlingen (Inspectie van het Onderwijs, 2024; *Taalonderwijs Integreren in Andere Vakken | Onderwijskennis*, 2025).

Doelstellingen en activiteiten gericht op leerlingen

Methodeonafhankelijke toetsen (Cito)
Op Het Schoter staat het systematisch volgen van de taalontwikkeling van leerlingen centraal. Hiervoor worden methodeonafhankelijke toetsen ingezet, zoals de Cito-toetsen. Deze toetsen geven een objectief beeld van de taalvaardigheid van leerlingen, onafhankelijk van de gebruikte lesmethodes (Leerling in Beeld VO: Breed Beeld van Je Leerlingen, 2023). De resultaten bieden inzicht in verschillende taalvaardigheidsdomeinen, waaronder leesvaardigheid, woordenschat en spelling, en vormen de basis voor gerichte begeleiding en onderwijsverbetering.

In de onderbouw, en met name binnen de tweejarige brugklas, spelen de Cito-toetsen een belangrijke rol bij het volgen van de taalontwikkeling van leerlingen op verschillende niveaus. Omdat leerlingen onderwijs volgen in gemengde brugklassen, maken de toetsen verschillen in ontwikkeling zichtbaar en ondersteunen zij passende begeleiding en determinatie. Woordenschat vormt het belangrijkste knelpunt, omdat deze vaardigheid direct samenhangt met leesbegrip, spelling en het begrijpen van vaktaal (Inspectie van het Onderwijs, 2024). Daarnaast zijn verschillen zichtbaar tussen parallelklassen. Deze verschillen worden binnen het taalbeleid verder geanalyseerd in relatie tot didactiek en taalgericht vakonderwijs.

Ook in de bovenbouw worden Cito-toetsen gebruikt om de taalontwikkeling van leerlingen te volgen en te vergelijken met de referentieniveaus. Dit ondersteunt gerichte begeleiding richting examen- en eindniveau. Hierdoor ontstaat inzicht in individuele en groepsontwikkeling, wat bijdraagt aan gerichte differentiatie.

De Cito-resultaten vormen de basis voor schoolbrede monitoring van de taalontwikkeling. Een betrouwbare afname is daarbij essentieel. Daarom wordt gewerkt aan een toetscultuur waarin leerlingen het belang van de toetsen serieus nemen, onder andere door duidelijke communicatie, afname onder toetscondities en het bespreken van resultaten en groei.

De resultaten worden verwerkt in een dashboard op drie niveaus. Op leerlingniveau wordt de ontwikkeling per domein en referentieniveau gevolgd. Op klas- en jaarlaagniveau worden resultaten vergeleken met parallelklassen en landelijke normen. Op schoolniveau worden trends zichtbaar gemaakt per afdeling en taalvaardigheidsdomein. Na iedere afname worden de resultaten besproken binnen de sectie Nederlands, met mentoren en met de schoolleiding.

De analyses maken het mogelijk om gericht te signaleren. Daarbij wordt gekeken naar leerlingen die onder het referentieniveau presteren, stagnatie in ontwikkeling en terugval op specifieke domeinen. Op klas- en schoolniveau wordt geanalyseerd welke domeinen structureel zwak blijven en waar verschillen bestaan tussen parallelklassen of leerjaren. De signalering vormt input voor interventies, differentiatie en curriculumaanpassing.

Interventies: Numo en ondersteuning
Leerlingen die op basis van de Cito-resultaten onder het referentieniveau presteren, krijgen gerichte ondersteuning via Numo. Dit digitale oefenprogramma wordt ingezet voor woordenschat, spelling en leesvaardigheid en maakt onderdeel uit van een begeleid interventietraject.

In de onderbouw wordt Numo ingezet als vroegtijdige ondersteuning binnen de brugklas en de eerste leerjaren. Leerlingen oefenen gericht aan basisvaardigheden op het gebied van woordenschat, spelling en leesvaardigheid. Het doel is om taalachterstanden tijdig te verkleinen en de basis voor verdere schoolontwikkeling te versterken.
De inzet van Numo wordt begeleid door een docent of onderwijsassistent. Leerlingen krijgen instructie voorafgaand aan de oefeningen en werken vervolgens gericht aan onderdelen die aansluiten bij hun toetsresultaten. Via het docentdashboard wordt de voortgang gevolgd en waar nodig bijgestuurd.

Voor leerlingen, die nog onvoldoende beheersing laten zien van het referentieniveau, wordt in de bovenbouw ook Numo gebruikt als remediërend instrument. De ondersteuning richt zich vooral op hardnekkige hiaten in spelling, woordenschat en begrijpend lezen.
Ook hier blijft begeleiding essentieel. Leerlingen werken doelgericht aan persoonlijke leerdoelen, terwijl een docent of onderwijsassistent de voortgang bewaakt en feedback geeft.

Hierdoor sluit de ondersteuning aan bij de individuele onderwijsbehoefte van de leerling en blijft er sprake van een doorlopende leerlijn binnen het taalonderwijs.
Onderzoek laat zien dat digitale oefenprogramma's vooral effectief zijn wanneer zij worden gecombineerd met gerichte instructie en actieve begeleiding (Van der Meijden, De Jong, & Janssen, 2020; Hattie, 2021).

Van analyse naar curriculumverbetering
De Cito-analyse vormt de basis voor structurele kwaliteitsverbetering van het taalonderwijs op Het Schoter. Op schoolniveau worden doorlopende leerlijnen ontwikkeld en geborgd voor woordenschat, lezen en spelling.

Binnen secties worden gezamenlijke afspraken gemaakt over didactiek en taalgericht werken. Differentiatie en interventies worden ingezet op basis van analyse van leerresultaten en signalering. Vakoverstijgend taalonderwijs wordt structureel ingezet om de transfer van taalvaardigheden tussen vakken te versterken. Door deze cyclische en toetsgestuurde werkwijze werkt de school gericht aan het verkleinen van verschillen tussen parallelklassen en het duurzaam versterken van taalvaardigheid.

Bovenstaande wordt bereikt doordat de taalcoördinatoren participeren in het traject curriculumontwikkeling met de schoolleiding en sectieleiders. In dit traject implementeren we de nieuwe kerndoelen en examenprogramma's in een nieuw format voor vakwerkplannen. De taalcoördinatoren dragen bij aan de integrale ontwikkeling van ons onderwijs door in dit traject toe te zien en suggesties te doen voor de implementatie van kerndoelen 1a en 1b, gericht op overkoepelend taalonderwijs. Zij kijken hierbij ook naar de resultaten van onze leerlingen op dit gebied vanuit de cito-analyse. Op deze manier werken we stapsgewijs (via het jaarplan taal) toe naar vakoverstijgend taalonderwijs met een doorlopende leerlijn.

Lezen
Ter versterking van het huidige aanbod wordt, in overleg met de betreffende conrector en leerjaarcoördinator, het bestaande brugklasboekje uitgebreid met expliciete aandacht voor leesbevordering, met inzet van materialen en werkvormen uit Project B(rugklas) in samenwerking met de bibliotheek. Daarnaast worden leerlijnen ontwikkeld voor schooltaalwoorden en voorleesvaardigheid, met structurele implementatie van de Read2Me!-voorleeswedstrijd in alle brugklassen. Het Schoter zet verder in op creatief schrijven via gedifferentieerde programma’s in de brugklassen en stimuleert samen met de schoolbibliotheek deelname aan landelijke leesbevorderingsinitiatieven, zoals de Jonge Jury, Literatour en de Tienerleesweek.

De bibliotheek wordt per 2026-2027 consequent als zodanig aangeduid in plaats van als studiehuis. Hiermee wordt de functie als centrale plek voor leesbevordering en taalontwikkeling versterkt, wat bijdraagt aan leesplezier, leesfrequentie en taalvaardigheid (Stichting Lezen – Leesmonitor, 2026).

Schrijfvaardigheid en creatief schrijven
Schrijfvaardigheid wordt op Het Schoter beschouwd als een kerncompetentie voor leren, denken en communiceren, conform de bevindingen van de Inspectie van het Onderwijs (2024) in Peil.Schrijfvaardigheid einde tweede leerjaar voortgezet onderwijs 2023–2024. Schrijven helpt leerlingen informatie te verwerken, kennis te structureren en eigen ideeën te formuleren. Tevens ondersteunt het ontwikkelen van begrip in alle vakken.
Creatief schrijven speelt hierin een belangrijke rol, doordat het leerlingen in staat stelt taal actief en persoonlijk te gebruiken, hun creativiteit te ontwikkelen, schrijfvaardigheid te versterken alsmede het leesplezier te bevorderen.

Om deze doelen te realiseren neemt Jessie Bakker, namens Het Schoter, deel aan een project van de Universiteit van Amsterdam, gericht op een geïntegreerde aanpak van lezen van jeugdliteratuur en creatief schrijven in onder meer de onderbouw van mavo, havo en vwo. Door de combinatie van lezen en creatief schrijven versterken leerlingen niet alleen hun leesbegrip en schrijfvaardigheid, maar ontwikkelen zij ook creativiteit en intrinsieke motivatie. Het project levert lesmateriaal dat aansluit bij de nieuwe kerndoelen Nederlands, zodat zowel leerlingen als docenten profiteren van een professionele, evidence based aanpak.

Meertaligheid
Binnen Het Schoter is de leerlingenpopulatie divers en vormt meertaligheid een kenmerk van de school. Leerlingen spreken naast het Nederlands regelmatig één of meerdere andere talen in de thuissituatie. Het is hierbij belangrijk onderscheid te maken tussen leerlingen met een NT2-achtergrond (leerlingen die recent in Nederland zijn en het Nederlands nog als tweede taal verwerven) en leerlingen die opgroeien in een meertalige context waarin meerdere talen naast elkaar functioneren.

Deze talige diversiteit wordt niet benaderd als belemmering, maar als pedagogische en didactische kans om aan te sluiten bij de leefwereld van leerlingen en hun taalontwikkeling te versterken. Tegelijkertijd geldt dat meertaligheid binnen Het Schoter geen afzonderlijke prioriteit vormt, maar wel een onderwijskundig relevant uitgangspunt binnen het bredere taalbeleid.

Meertalige leerlingen hebben namelijk per afzonderlijke taal vaak een kleinere woordenschat dan eentalige leerlingen, wat invloed kan hebben op begrijpend lezen. Als echter alle talen samen worden bekeken, blijkt de totale woordenschat gemiddeld vergelijkbaar met die van eentalige leerlingen (Byers-Heinlein et al., 2023). Daarom is het belangrijk dat leerlingen hun volledige taalrepertoire kunnen inzetten bij leren en lezen op school (Wouters et al., 2023). Om hierop in te spelen zet de school in op taalgerichte vakdidactiek, waarbij taalontwikkeling wordt geïntegreerd in alle vakken. Docenten formuleren daarbij expliciete taaldoelen, stimuleren interactie en bieden gerichte taalsteun (scaffolding), zodat leerlingen steeds zelfstandiger talige taken kunnen uitvoeren (Hajer & Smit, 2022). Hoe we dit doen staat beschreven onder het kopje 'Van analyse naar curriculumverbetering'.

Door het combineren van lezen, (creatief) schrijven en meertaligheid ontwikkelen leerlingen hun taalvaardigheden in samenhang, terwijl zij tegelijkertijd sociale en communicatieve competenties versterken. Docenten krijgen hiermee handvatten voor effectief taalgericht vakonderwijs en leerlingen worden beter toegerust om zelfstandig kennis te construeren, vakinhoud te begrijpen en actief deel te nemen aan het leerproces.
Deze aanpak sluit aan bij de doelen van het burgerschapsonderwijs van Het Schoter en bevordert wederzijds respect, inclusie en waardering van diversiteit. Tegelijkertijd ondersteunt zij leerlingen bij hun ontwikkeling tot volwaardige deelnemers aan een diverse en talige samenleving.

Ouderbetrokkenheid en leesbevordering
Bij Het Schoter speelt ouderbetrokkenheid een belangrijke rol in de taal- en leesontwikkeling van leerlingen. Onderzoek toont aan dat ouders die hun kinderen thuis stimuleren om te lezen, voorlezen en een rijke leesomgeving bieden, bijdragen aan hogere leesvaardigheid, grotere woordenschat en sterkere taalontwikkeling (Stichting Lezen, 2026). Om deze betrokkenheid te versterken, werkt de school actief samen met ouders.
De schoolbibliotheek fungeert als centraal knooppunt voor leesbevordering, waar ouders samen met leerlingen boeken kunnen uitkiezen, informatie kunnen krijgen over leesstrategieën en advies over schooltaalwoorden. Vrijwilligers en oudercommissies worden ingezet bij activiteiten zoals de Read2Me!-voorleeswedstrijd, auteursbezoeken en speciale lees- en schrijfworkshops, zodat leerlingen gemotiveerd raken door interactie met volwassenen buiten de klas.

Daarnaast worden ouders via nieuwsbrieven, ouderavonden en digitale kanalen geïnformeerd over leesbevorderende initiatieven, projectonderwijs en manieren om thuis taalontwikkeling te ondersteunen. Door deze structurele en diverse betrokkenheid van ouders te combineren met gerichte schoolactiviteiten, wordt het lezen en creatief schrijven gestimuleerd, wordt leesplezier bevorderd en krijgen leerlingen de mogelijkheid om hun taalvaardigheid op een motiverende manier verder te ontwikkelen.

Uitvoering in de onderwijspraktijk

Doelen en activiteiten per schooljaar worden concreet beschreven in het jaarplan vakoverstijgend taalbeleid dat vanaf schooljaar 2026-2027 elk jaar geschreven zal worden door de taalcoördinatoren. Hierin worden ook de activiteiten van de bibliotheek opgenomen.

Het taalbeleid van Het Schoter krijgt vorm in het dagelijkse handelen van docenten en in het onderwijsaanbod binnen de verschillende vaksecties. Docenten krijgen zowel taalgerichte werkvormen aangeleverd, als de mogelijkheid om eigen materiaal te ontwikkelen en toe te passen. Deze werkvormen worden ingezet om inzicht te krijgen in de taalvaardigheid van individuele leerlingen en om gerichte ondersteuning te bieden. Expliciete aandacht voor vaktaal staat hierbij centraal; kernbegrippen worden bijvoorbeeld inclusief uitleg zichtbaar in het lokaal aangeboden, zodat leerlingen de vaktaal actief leren gebruiken.

Om de uitwisseling en borging van effectief materiaal te stimuleren, is er een centrale online map ingericht waarin docenten werkvormen, opdrachten en materialen kunnen opslaan, vinden en delen. Informatie over nieuwe materialen en initiatieven wordt actief gedeeld via interne communicatiekanalen, zoals de BER. Dit bevordert de toegankelijkheid van lesmateriaal en zorgt ervoor dat succesvolle werkvormen schoolbreed toegepast kunnen worden.

De taalcoördinatoren werken binnen Het Schoter samen met de diverse andere werkgroepen, waaronder de werkgroep toetsing, de werkgroep tweejarige brugklas en de werkgroep onderwijs. Deze samenwerking is gericht op het versterken en verbinden van kennis en expertise, zodat taalontwikkeling en toetsing, doorlopende leerlijnen en onderwijsontwikkeling in samenhang worden vormgegeven. Daarnaast wordt samengewerkt met de coördinatoren dyslexie en NT2 en met de bibliotheek en de leesconsulent, waarmee expertise op het gebied van taalontwikkeling, leesbevordering en ondersteuning van specifieke leerbehoeften wordt gebundeld en versterkt. Dit draagt bij aan de spreiding van expertise en het vergroten van draagvlak binnen het team.

Daarnaast wordt het taalbewustzijn van leerlingen systematisch gestimuleerd door docenten binnen alle vaksecties, die in hun lessen expliciet aandacht besteden aan taalgebruik en vaktaal. Dit gebeurt onder andere door leerlingen actief te laten werken met begrippen, tekstsoorten en passend taalgebruik binnen de context van het vak. Docenten begeleiden leerlingen hierbij door gerichte vragen te stellen, betekenis van begrippen te verduidelijken en reflectie op taalgebruik te stimuleren. Op deze manier wordt de diepgang van de taalontwikkeling van leerlingen vergroot. Hierbij willen we aansluiten bij de aanwezige expertise van de CLIL opgeleide docenten binnen Het Schoter.

De leesvaardigheid van leerlingen wordt structureel bevorderd door regelmatig leesboeken en leesopdrachten in de lespraktijk te integreren. Zo wordt taalontwikkeling systematisch en geïntegreerd in alle vakken, en krijgt iedere leerling gerichte ondersteuning bij het verwerven en toepassen van taalvaardigheid.

Het digitale leesdossier via Apprentice ondersteunt deze aanpak door een overzichtelijke doorlopende leerlijn te bieden. Leerlingen leggen hun leeservaringen, reflecties en verwerkingsopdrachten vast, waardoor hun voortgang zichtbaar wordt en eigenaarschap over hun taalontwikkeling groeit. Apprentice bevordert continu de ontwikkeling van taalvaardigheid en stimuleert leerlingen om zich naar een hoger niveau te ontwikkelen.

Door deze geïntegreerde aanpak wordt het taalbeleid van Het Schoter concreet en zichtbaar in de dagelijkse onderwijspraktijk. Het combineert gerichte instructie, vakoverstijgende

opdrachten, structurele leesactiviteiten en digitale ondersteuning, waardoor leerlingen actief en doelgericht werken aan hun taalvaardigheid en docenten effectief kunnen monitoren, begeleiden en bijsturen.

Taalcoördinator

Binnen het taalbeleid van Het Schoter zijn de taalcoördinatoren verantwoordelijk voor de ontwikkeling, uitvoering en borging van een doorlopende leerlijn taal van onderbouw tot en met bovenbouw. Deze rol draagt bij aan een systematische kwaliteitszorgcyclus (plan-do-check-act) en ondersteunt doelgericht en opbrengstgericht taalonderwijs binnen de hele school. Hoewel de onder- en bovenbouw verschillende accenten kennen, bewaakt de taalcoördinator de samenhang: in de onderbouw ligt de focus op basisvaardigheden, leesmotivatie en het signaleren van taalachterstanden (waaronder NT2 en dyslexie), terwijl in de bovenbouw de nadruk verschuift naar vakspecifieke taalvaardigheid, complexe tekstverwerking, argumentatie en examenvoorbereiding.

De taalcoördinatoren sturen en coördineren het taalbeleid binnen de school. Vanuit deze rol wordt gewerkt aan het ontwikkelen, implementeren en bewaken van de leerlijn, het analyseren van opbrengsten (zoals Cito- Numo- en examenresultaten) en het inzetten van gerichte interventies. Daarnaast wordt de kwaliteit van taalgericht vakonderwijs versterkt en wordt de kwaliteitszorgcyclus systematisch uitgevoerd en geborgd. De taalcoördinatoren zijn het centrale aanspreekpunt voor het taalbeleid. Zij borgen het beschikbare lesmateriaal en het in ontwikkeling zijnde toetsbeleid, bewaken de jaarplanning en monitoren en evalueren de opbrengsten.

Samenwerking

Ter ondersteuning van de taalcoördinatie werkt Het Schoter met een structurele samenwerking tussen de taalcoördinatoren en de coördinatoren van de werkgroepen Toetsing, Tweejarige Brugklas en Onderwijs. Deze samenwerking is gericht op het versterken en verbinden van expertise rondom taalbeleid, toetsing, doorlopende leerlijnen en onderwijsontwikkeling.

Daarnaast wordt nauw samengewerkt met de coördinatoren dyslexie en NT2, evenals met de bibliotheek en de leesconsulent. Door deze verbindingen wordt expertise op het gebied van taalontwikkeling, leesbevordering en ondersteuning van specifieke leerbehoeften gebundeld en in samenhang ingezet binnen de school.

De inzet van deze samenwerkingsstructuur is noodzakelijk om het taalbeleid breed te verankeren in de schoolorganisatie. Door expertise te delen en af te stemmen tussen de verschillende coördinatiefuncties wordt het beleid niet alleen centraal aangestuurd, maar ook gedragen en uitgevoerd binnen de onderwijspraktijk. Dit vergroot het eigenaarschap binnen het team en maakt het mogelijk om gerichter in te spelen op onderwijsbehoeften van leerlingen.

De betrokken coördinatoren leveren vanuit hun eigen expertisegebied een actieve bijdrage aan de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van het taalbeleid. Daarnaast signaleren zij kansen en knelpunten in de praktijk en dragen zij bij aan kwaliteitsverbetering en kennisdeling binnen de school. Op deze manier vormt de samenwerking tussen de verschillende coördinatiefuncties een essentiële schakel tussen beleid en uitvoering en versterkt zij de effectiviteit en samenhang van het taalbeleid binnen Het Schoter.

Implementatie en communicatie

De implementatie van het taalbeleid op Het Schoter richt zich op het zichtbaar en consistent toepassen van taalgericht vakonderwijs in alle vakken. Docenten worden hierbij ondersteund door professionalisering, schoolbrede afspraken over taalgebruik en afstemming binnen secties. Door taalontwikkeling te verbinden aan alle vakken ontstaat een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de taalvaardigheid van leerlingen.

Het beleid wordt gefaseerd ingevoerd, met ruimte voor evaluatie en bijstelling. Via interne communicatie, een gezamenlijke drive, gedeelde verantwoordelijkheid vanuit het Schoter-DNA, BER-berichten, taartpunten, sectieoverleg en overleg tussen de werkgroepen wordt het taalbeleid duurzaam verankerd in de onderwijspraktijk.

Ook leerlingen en ouders worden actief betrokken. Via ouderavonden, nieuwsbrieven en leesbevorderende activiteiten worden zij geïnformeerd over de doelen en aanpak van het taalbeleid. Onderzoek laat zien dat ouderbetrokkenheid een positieve invloed heeft op taal- en leesvaardigheid, motivatie en leerprestaties van leerlingen (Jeynes, 2007; Reardon, 2013; McNally et al., 2010).

Daarnaast is tijdens het werkbezoek aan Ierland kennisgenomen van succesvolle praktijkvoorbeelden waarin ouderbetrokkenheid een centrale rol speelt binnen taal- en leesonderwijs. Deze best practices sluiten aan bij onderzoek waaruit blijkt dat actieve betrokkenheid van ouders bij lezen en schoolactiviteiten leidt tot betere leesprestaties, een grotere leesmotivatie en een beter tekstbegrip, ook bij leerlingen uit sociaal-economisch kwetsbare gezinnen (McNally et al., 2010).

Door de samenwerking tussen school en thuis te versterken en het beleid voortdurend te monitoren en evalueren, blijft het taalbeleid aansluiten bij de onderwijspraktijk van Het Schoter. Zo dragen docenten, leerlingen en ouders gezamenlijk bij aan de borging en effectiviteit van het taalonderwijs.

Ondersteuning en borging

Ter ondersteuning van de implementatie van het taalbeleid wordt een vast inloopspreekuur taal ingericht. Tijdens dit spreekuur kunnen medewerkers terecht voor advies, begeleiding en het delen van ervaringen.

Deze voorziening is bedoeld om docenten te ondersteunen bij het versterken van taalbewust lesgeven en het toepassen van taalgerichte didactiek in de lespraktijk. Op deze manier wordt gewerkt aan een geleidelijke en schoolbrede verankering van taalbewust lesgeven in het onderwijs.

Door deze samenhangende aanpak wordt beoogd dat taalbewust lesgeven steeds consistenter onderdeel wordt van de schoolpraktijk, met als doel het versterken van de taalvaardigheid van leerlingen en daarmee hun onderwijskansen. De effectiviteit van deze aanpak wordt gemonitord en waar nodig bijgesteld binnen de cyclus van kwaliteitszorg.

Evaluatie

Binnen Het Schoter wordt het taalbeleidsplan structureel per schooljaar geëvalueerd. Deze jaarlijkse evaluatiemomenten vinden plaats binnen de vaksecties en afdelingen en zijn gericht op het verkrijgen van inzicht in de voortgang van het taalbeleid, de behoeften van docenten en eventuele knelpunten in de uitvoering. Op basis hiervan wordt bepaald welke ondersteuning nodig is en of onderdelen van het beleid moeten worden aangepast.

De uitkomsten van deze evaluaties worden vervolgens besproken in een gesprek tussen de schoolleiding en de taalcoördinatoren. Op deze manier kan tijdig worden bijgestuurd en blijft het taalbeleid een dynamisch en passend geheel dat aansluit bij de praktijk. Eventuele aanpassingen en nieuwe activiteiten worden aansluitend zo snel mogelijk geïmplementeerd.

Literatuurlijst

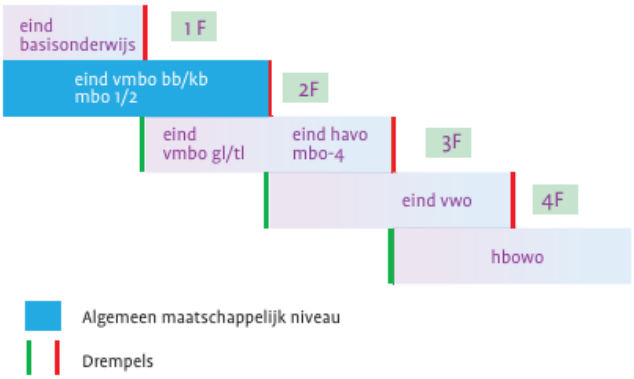
- Byers-Heinlein, K., Gonzalez-Barrero, A. M., Schott, E., & Killam, H. (2023). Sometimes larger, sometimes smaller: Measuring vocabulary in monolingual and bilingual infants and toddlers. *First Language*, *44*(1), 74–95. https://doi.org/10.1177/01427237231204167
- Hajer, M., & Meestringa, T. (2020). *Handboek taalgericht vakonderwijs*. Coutinho.
- Hajer, M., & Smit, J. (2022). Talenbewust lesgeven door de schoolvakken heen: Meer dan woordenschat alleen. In J. Duarte et al. (Eds.), *Talenbewust lesgeven*. Coutinho.
- Hattie, J. (2021). *The sequel to Visible Learning*. Routledge.
- Inspectie van het Onderwijs. (2024). *De staat van het Onderwijs 2024*.
- *Integrating Literacy Across the Curriculum: An Easy Way to START*. (2023, 15 november). ASCD. Geraadpleegd op 29 mei 2026, van https://www.ascd.org/el/articles/integrating-literacy-across-the-curriculum-an-easy-way-to-start
- Jeynes, W. H. (2007). The relationship between parental involvement and urban secondary school student academic achievement: A meta-analysis. *Urban Education, 42*(1), 82–110. https://doi.org/10.1177/0042085906293818
- *Leerling in beeld VO: breed beeld van je leerlingen*. (2023). Cito. Geraadpleegd op 6 mei 2026, van https://cito.nl/onderwijs/voortgezet-onderwijs/leerling-in-beeld-vo-volgsysteem/
- McNally, S., Telhaj, S., & Gervasoni, A. (2010). Parental involvement, socio-economic status and educational outcomes. *The Economic and Social Review, 41*(4), 405–430.
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2020, 31 augustus). *Professionele cultuur*. https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwijssectoren/primair-onderwijs/schoolverschillen/professionele-cultuur
- Ministerie van Algemene Zaken. (2026, juni 5). *Vernieuwen curriculum primair onderwijs en voortgezet onderwijs*. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/toekomst-onderwijs/toekomstgericht-curriculum
- *Peil.Leesvaardigheid einde leerjaar 2 voortgezet (speciaal) onderwijs 2022-2023*. (2024). Onderwijsinspectie. Geraadpleegd op 29 mei 2026, van https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/2024/11/19/peil.leesvaardigheid-vo-vso-2022-2023
- *Read2Me! Voorleeswedstrijd brugklassen voortgezet onderwijs*. (2025, 11 november). Read2Me Voorleeswedstrijd. https://www.read2mevoorleeswedstrijd.nl/
- Reardon, S. F. (2013). The widening income achievement gap. *Educational Leadership, 70*(8), 10–16.
- SLO. (2026). *Kerndoelen voortgezet onderwijs*. https://www.slo.nl/@25214/kerndoelen-voortgezet-onderwijs/
- Stichting Lezen. (2023). *Leesmotivatie en leesvaardigheid versterken elkaar*. https://www.lezen.nl/onderzoek/leesmotivatie-en-leesvaardigheid-versterken-elkaar/
- Stichting Lezen – Leesmonitor. (2026a). *De Bibliotheek op school stimuleert het lezen*. https://www.lezen.nl/onderzoek/de-bibliotheek-op-school-stimuleert-het-lezen/
- Stichting Lezen – Leesmonitor. (2026b). *Lezende ouder stimuleert leesgedrag en leesmotivatie*. https://www.lezen.nl/onderzoek/lezende-ouder-stimuleert-leesgedrag-en-leesmotivatie/
- *Taalonderwijs integreren in andere vakken | Onderwijskennis*. (2025, 13 januari). Onderwijskennis. https://www.onderwijskennis.nl/kennisbank/taalonderwijs-integreren-in-andere-vakken

- Turk, T. (2024). Begrijpend lezen in alle vakken. *Kennisrotonde*. https://www.kennisrotonde.nl/begrijpend-lezen-in-alle-vakken
- Van der Meijden, A., De Jong, T., & Janssen, J. (2020). Effectiveness of digital learning tools in secondary education: A systematic review. *Educational Research Review, 30*, 100332. https://doi.org/10.1016/j.edurev.2020.100332
- White, M., & Maher, B. L. (2024). How rubric-based observations support teacher learning and development. *Educational Research, 66*(1), 86–101. https://doi.org/10.1080/00131881.2024.2304542
- Wouters, J., Duyck, W., & Brysbaert, M. (2023). *Multilingualism and education: Cognitive and academic implications of using multiple languages in learning contexts*. Educational Psychology Review, 35, 1–25.

Bijlage 1: referentiekader taal en rekenen

Het Referentiekader Taal en Rekenen beschrijft de doorlopende leerlijn van basis- tot gevorderde taalvaardigheid. Binnen het voortgezet onderwijs zijn vooral de hogere niveaus van belang.

- **1F**: basisniveau taalbeheersing (primair onderwijs)
- **2F**: fundamentele beheersing voor functioneel taalgebruik
- **3F**: niveau voor eind havo; zelfstandig kunnen omgaan met complexe, abstracte en langere teksten
- **4F**: niveau voor eind vwo; analytisch en academisch taalgebruik

Figuur 1: Referentiekader Taal, 2009

Bijlage 2: dyslexiebeleid

Het Schoter
tto + atheneum + havo + mavo

Afspraken met betrekking tot correctie spelling bij dyslectische leerlingen

Nederlands

- Leesvaardigheid: maximaal 0,5 punt aftrek voor spelling, formuleren en interpunctie bij leesvaardigheidstoetsen. Dyslectische leerlingen mogen het dubbele aantal fouten maken voor 0,5 punt aftrek. Behalve als de leesvaardigheidstoets een SE betreft, dan gelden voor dyslectische leerlingen en niet-dyslectische leerlingen dezelfde correctiecriteria (dit is wettelijk bepaald).
- Werkwoordspelling: bij een toets werkwoordspelling gelden voor alle leerlingen dezelfde correctiecriteria.
- Bij schrijfopdrachten gelden voor alle leerlingen dezelfde correctiecriteria. Dyslectische leerlingen mogen werken op een laptop met spellingscontrole.
- Het ontbreken van leestekens wordt niet aangerekend als de betekenis van het woord/de zin niet verandert. (Bijvoorbeeld: “de financiële situatie > “de financiele situatie”)

Engels

- Bij idioomtoetsen tellen spelfouten bij dyslecten niet mee indien de spelling fonetisch correct is.
- Grammaticale spellingsfouten die te leren zijn worden bij alle leerlingen fout gerekend (bijvoorbeeld: “She likes him” → “She like him”).
- PO’s en schrijfopdrachten worden aan de hand van beoordelingsmodellen nagekeken. De leerlingen scoren op inhoud, tekstopbouw en samenhang, correctheid en woordenschat. Er wordt gekeken naar het algemene beeld van de geschreven tekst waarbij betekenisoverdracht en communicatie voorop staan.

Duits

- Bij idioomtoetsen tellen spelfouten bij dyslecten niet mee indien de spelling fonetisch correct is.
- Grammaticale spellingsfouten die te leren zijn worden bij alle leerlingen fout gerekend (bijvoorbeeld: “Er hat gefilmt” → “Er hat gefilmd”).

- Het ontbreken van leestekens wordt niet aangerekend als de betekenis van het woord/de zin niet verandert (bijvoorbeeld “Er ist glücklich” → Er ist glucklich). Leestekens die betekenisdragend zijn mogen echter niet ontbreken (bijvoorbeeld: ‘schon” → “schön”).
- PO’s en schrijfopdrachten worden aan de hand van beoordelingsmodellen nagekeken. De leerlingen scoren op inhoud, tekstopbouw en samenhang, correctheid en woordenschat. Er wordt gekeken naar het algemene beeld van de geschreven tekst waarbij betekenisoverdracht en communicatie voorop staan.

Frans

- Bij idioomoefening tellen spelfouten bij dyslecten niet mee indien de spelling fonetisch correct is en de spelfout niet een ander woord of betekenisverwarring oplevert (bijvoorbeeld: ‘marché’ → ‘marche’ of ‘vend’ → ‘vent’. In grammaticaoefeningen die een specifiek grammaticaal onderwerp betreffen, worden dergelijke fouten wel meegerekend (bijvoorbeeld: ‘Tu marches’ → ‘Tu marche’).
- Het ontbreken van leestekens wordt niet aangerekend als de betekenis van het woord of de zin niet verandert (bijvoorbeeld: “Le garçon aime manger du pâté” → “Le garcon aime manger du paté”). Leestekens die betekenisdragend zijn mogen echter niet ontbreken (bijvoorbeeld: ‘pate” → “pâté”).
- PO’s en schrijfopdrachten worden aan de hand van beoordelingsmodellen nagekeken. De leerlingen scoren op inhoud, tekstopbouw en samenhang, correctheid en woordenschat. Er wordt gekeken naar het algemene beeld van de geschreven tekst waarbij betekenisoverdracht en communicatie voorop staan.

Overige vakken

Bij schoolvakken anders dan talen worden er geen spellingsfouten aangerekend bij dyslectische leerlingen.

LET OP! Tijdens het centraal examen gelden voor alle kandidaten, dus ook de kandidaten met dyslexie, dezelfde regels voor de beoordeling van spelfouten. Bij het schoolexamen bepaalt de school zelf in welke mate spelling meeweegt bij de correctie. Ook hierbij gelden de correctievoorschriften voor álle leerlingen. Een aangepaste beoordeling voor alleen leerlingen met dyslexie is dus niet toegestaan. Bij het centraal examen weegt spelling voor ongeveer 10% mee in het totaal aantal te behalen scorepunten voor dat examen. Een leerling kan bij het centraal examen dus nooit meer dan (ongeveer) 1 punt aftrek krijgen voor spelling.

Bijlage 3: NT2-protocol

Protocol NT2-leerlingen

Nederlands als tweede taal

Inhoud

Inleiding 3
Wanneer ben je een NT2-leerling? 3
Faciliteiten 3
Begeleiding 3
Organisatie 3
De vakdocent: 4
De leerling: 4
De ouders: 4
De NT2-coordinator: 4
Bronnen: 4

PEP-december 2024

Inleiding

Het Schoter hanteert een NT2 protocol (Nederlands als tweede taal). Het doel van het protocol is het beleid voor anderstaligen op Het Schoter in beeld brengen. Met het NT2-beleid wil het Schoter bereiken dat NT2- leerlingen en anderstaligen de Nederlandse taal zo leren beheersen, dat zij kunnen functioneren op hun eigen cognitieve niveau. Dit doen we door faciliteiten toe te kennen en/of door NT2-leerlingen extra begeleiding te geven.

Wanneer ben je een NT2-leerling?

NT2-leerlingen zijn leerlingen voor wie Nederlands de tweede taal is. Deze leerlingen kunnen zowel in Nederland als in het buitenland geboren zijn. Leerlingen die minder dan 6 jaar onderwijs hebben genoten in Nederland, hebben de NT2-status. Deze leerlingen komen in aanmerking voor faciliteiten en begeleiding zoals hieronder beschreven. Als leerlingen 6 jaar of langer onderwijs in Nederland hebben genoten, vervalt de NT2-status.

Faciliteiten [1]

Extra tijd

De NT2-leerling heeft recht op extra tijd tijdens het maken van toetsen en examens. Deze extra tijd is gelijk aan de maximale extra tijd die leerlingen o.a. voor dyslexie krijgen. In Magister is bij 'Kenmerken' zichtbaar dat een leerling recht heeft op extra tijd door de NT2-status. De leerling schrijft een 'N' boven elke toets, zodat docenten weten dat de leerling gebruik mag maken van extra tijd.

Woordenboek

De leerling mag gebruik maken van een Nederlands verklarend woordenboek en een woordenboek (Moedertaal-Nederlands). De leerling heeft recht op het gebruik van een woordenboek gedurende de periode dat de leerling minder dan zes jaar onderwijs volgt in Nederland. Het woordenboek mag worden gebruikt tijdens lessen, toetsen, schoolexamens en Centraal Examens. De leerling is zelf verantwoordelijk voor het aanschaffen en meebrengen van de woordenboeken.

Vrijstelling van vakken

NT2 leerlingen hebben moeite met naast het Nederlands leren beheersen nog eens een vreemde taal te leren. Als school kan ervoor gekozen worden ontheffing te geven voor de vreemde talen (Duits en Frans). Leerlingen kunnen op mavo en havo vrijstelling aanvragen voor Frans en Duits, op het vwo is dit niet mogelijk. Vrijstelling voor Frans of Duits is altijd maatwerk en kan verleend worden met toestemming van ouder(s)/verzorger(s) en het bevoegd gezag.

Begeleiding

De NT2-leerling komt, indien nodig, in aanmerking voor extra begeleiding. De NT2-docent bespreekt sterke en zwakke punten van de leerling en bespreekt de individuele onderwijsbehoeften met leerling, mentor en ouders/verzorgers. Op basis hiervan geeft de NT2-coördinator de begeleiding vorm. Deze begeleiding wordt regelmatig geëvalueerd en indien nodig aangepast. De precieze vorm van de ondersteuning wordt afgestemd op de specifieke hulpvragen van een leerling.

Organisatie

Binnen Het Schoter valt de verantwoordelijkheid voor NT2-leerlingen onder de NT2-coördinator. Deze is verantwoordelijk voor de uitvoering van het NT2-beleid. Daarnaast hebben leerlingen, ouders, mentoren en docenten ook een rol in de begeleiding van de NT2-leerlingen.

[1] Indien de termijn van 6 jaar verstrijkt gedurende een schooljaar, behoudt een leerling recht op de toegekende faciliteiten tot het einde van dat lopende schooljaar.

PEP-december 2024

Taken en verantwoordelijkheden van alle betrokkenen:

De vakdocent:

- Is op de hoogte van het recht op gebruik van een woordenboek;
- Is op de hoogte van het recht op extra tijd bij toetsen;
- Bespreekt de toets na met de NT2-leerling, buiten de algemene nabespreking met de klas om;
- Signaleert als het niveau te hoog is voor de leerling en communiceert dit met de mentor;
- Controleert bij aanvang van een nieuw schooljaar of een NT2-leelring inmiddels langer dan 6 jaar in Nederland is dus geen recht heeft op faciliteiten.

De leerling:

- Zet zich maximaal in om te leren;
- Is aanwezig bij de NT2-les indien de mentor het noodzakelijk vindt;
- Zorgt ervoor dat hij/ zij een woordenboek bij zich heeft;
- Noteert een 'N' boven elke toets;
- Leest thuis Nederlandstalige boeken, kijkt Nederlandse programma's, series en films.

De ouders:

- Ondersteunen waar nodig;
- Ondertekenen de afsprakenlijst (aanvang schooljaar september);
- Houden rekening met afspraken zoals tandarts, etc. (buiten schooltijd);
- Ouders zijn thuis actief bezig met het vergroten van de woordenschat van hun kind door te stimuleren:
  - Een Nederlandstalig boek te lezen;
  - Nederlandstalige series en films te kijken (samen);
  - Jeugdjournaal te kijken (samen);
  - Artikelen te lezen uit Nederlandse kranten (samen);
  - Teksten uit schoolboek te lezen (samen);
  - Etc.

De NT2-coordinator:

- Informeert ouders als NT2-lessen nodig zijn voor hun kind;
- Stuurt alle leerlingen bij aanvang van het schooljaar een bericht over de faciliteiten waar ze gebruik van kunnen maken en hoe ze dat kenbaar kunnen maken tijdens lessen;
- Stelt een brief op aan ouders/verzorgers met informatie over NT2 op Het Schoter en zorgt ervoor dat de brief ondertekend wordt teruggegeven;
- Laat informatie over NT2-leerlingen in de BER plaatsen (verlenging, woordenboek, 'N' boven toets, vrijstelling DU/FR, etc.);
- Is verantwoordelijk voor het opzetten en naleven van het NT2- beleid;
- Begeleidt elke week, of om de week (afhankelijk van aantal NT2-leerlingen en niveauverschil) NT2-leerlingen op het gebied van woordenschat, leesvaardigheid, schrijfvaardigheid, spelling en spreekvaardigheid;
- Is aanspreekpunt voor mentoren, docenten, ouders/verzorgers en leerlingen m.b.t. NT2;
- Neemt einde schooljaar contact op met de administratie om de notitie extra tijd + NT2-status in Magister te verwijderen bij aanvang van het volgende schooljaar voor leerlingen die dan inmiddels langer dan 6 jaar in Nederland wonen.

Bronnen:

Doorstroom - LOWAN

https://www.lowan.nl/vo/nieuws/nt2-handreiking-voor-docenten-praktijkonderwijs/

PEP-december 2024

Bijlage 4: beleidsplannen TTO

https://schoter.nl/wp-content/uploads/2025/06/Beleidsplan-TTO-mavo-2022-2026.pdf

https://schoter.nl/wp-content/uploads/2025/06/beleidsplan-TTO-Havo-Vwo-2022-2026.pdf

Bijlage 5: jaarplan bibliotheek 2025-2026

Datum: 18 november 2025
Van: Bert Zaremba en Suzan Bergman
Aan: Schoolleiding
Betreft: Jaarplan activiteiten schoolbibliotheek 2025-2026

Het schooljaar is opgestart, ons vernieuwde studiehuis met daarin een schoolbibliotheek is op stoom en wordt goed bezocht door leerlingen. Tijd om onze plannen voor dit schooljaar op een rij te zetten. Wat groen is, is opgestart en loopt. Wat rood is, moet nog starten. Dit jaarplan is op 18 november besproken en vastgesteld door de schoolleiding.

Waarom hebben we de bieb? Onze doelen dit schooljaar

1. Verrijking van de collectie van de schoolbibliotheek;
2. Vergroten van de aantrekkingskracht van de bibliotheek (inhoudelijk en publicitair) en het stimuleren van lezen (leesvaardigheid en leesplezier);
3. Door samenwerking met vaksecties een zinvolle bijdrage leveren aan (vakoverstijgend)onderwijs;
4. We ondersteunen het ontwikkelen van de basisvaardigheden en vakoverstijgend taalbeleid (mede gericht op de competenties en einddoelen met betrekking tot lezen).

Hoe werken we aan deze doelen?
Verrijken van de collectie van de schoolbibliotheek

1. Alle secties betrekken bij het aankoopbeleid en collectie uitbreiden met titels voor alle vakken (ook wiskunde, biologie, geschiedenis, aardrijkskunde enz.) Iedere sectie, via de sectievoorzitter, een lijst laten inleveren met titels, als dit niet lukt zelf voorstellen doen;
2. Leerlingen betrekken bij het aankoopbeleid; we hangen een bus op waar leerlingen tips in kunnen doen. Standaard kaartjes laten maken waar gegevens op staan van zowel leerling als voorgestelde titel zodat je de leerling ook kunt laten weten als de titel daadwerkelijk aangeschaft is;
3. Inventariseren van interesses van leerlingen, zowel fictie als non-fictie en hier inkoopbeleid op aansluiten. Leenstatistieken analyseren en vaststellen wat wel en niet in de smaak valt. Hierop maken wij aanpassingen in ons aankoopbeleid;
4. Verrijking gericht op aansluiting bij schoolopdrachten/projecten. Als er projecten worden ontwikkeld rondom bepaalde thema's op school dan kunnen we daarbij aansluiten door titels in te kopen over die onderwerpen en er een thema-kar/etalage van te maken;
5. Aanbod van (jeugd)literatuur goed bijhouden en nieuwe boeken snel aanschaffen.

Vergroten van de aantrekkingskracht van de bibliotheek (inhoudelijk en publicitair) en het stimuleren van lezen (leesvaardigheid en leesplezier)

1. Auteursbezoeken, workshops en lezingen; we vragen schrijvers om workshops en lezingen te verzorgen;
2. Aansluiten bij landelijke acties en campagnes vanuit o.a. het CPNB (bijvoorbeeld de Tienerboekenweek en voorleeswedstrijden);

    a. Wij brengen dit onder de aandacht op school. Specifieke plannen overleggen we met de vaksecties en taalgroep;
3. Een aantrekkelijke en diverse leestafel inrichten; proberen of ook andere teksten dan boeken kunnen werken (Voetbal International, Flair, Quote enz.);
4. We stimuleren dat leerlingen lid worden van de reguliere bibliotheek (bibliotheek Zuid-Kennemerland). We verzorgen specifiek promotiemateriaal voor dit doeleinde. Hiervoor werken we samen met ons contactpersoon van Bibliotheek Zuid-Kennemerland;
5. Het *Schoterboek van de maand* nieuw leven inblazen. Elke maand wordt een medewerker voorgedragen om een boek te kiezen en kort deze keuze toe te lichten;
6. In gang zetten dat leerlingen en docenten elkaar stimuleren/enthousiasmeren om te lezen; bijvoorbeeld een Tipmuur maken met tips van leerlingen en docenten;
7. We zoeken samenwerking met het ondersteuningsteam (specifiek de talentbegeleider en het talentenproject). We vragen onze talentleerlingen materiaal te maken bij boeken (bijvoorbeeld het 'boek van de maand'). Deze materialen gebruiken we ter promotie van boeken en aankleding van de bibliotheek;
8. Ouders betrekken bij onze bibliotheek:
    a. Op de website een boekenpagina maken met boekentips
    b. In de oudernieuwsbrief nieuwe rubriek toevoegen namelijk Lezen kleurt je leven. Concreet betekent dit: voor Mavo, Havo, VWO en TTO een boekentip voor zowel onder- als bovenbouw. Link die doorgaat naar de site waar je meer info vindt
9. We werken dit jaar (als proef) met vrijwilligers en gaan onze ervaringen hierover aan het einde van het jaar delen met de schoolleiding.

Door samenwerking met vaksecties een zinvolle bijdrage leveren aan (vakoverstijgend)onderwijs

1. Elke sectie benoemt een contactpersoon voor de bibliotheek zodat het contact makkelijker gaat.
2. Een periodiek overleg met de taalgroep, contactpersonen en/of sectieleiders om het lezen per sectie te bespreken. Hierdoor blijven wij in de bibliotheek op de hoogte van de ontwikkelingen op het gebied van leesontwikkeling en leesmonitoring. Wij kunnen meedenken over hoe wij deze ontwikkelingen ondersteunen;
3. Stimuleren dat docenten het gebruik van bibliotheekboeken een (verplicht) onderdeel van praktische opdrachten maken (bijvoorbeeld als ondersteunende informatiebron);
4. We brengen diverse nationale thema's onder de aandacht bij docenten. Al dan niet op verzoek van docenten zorgen wij dat er ook kasten worden ingericht met alle boeken die bij dat thema horen. We stimuleren en faciliteren het dat docenten gebruik maken van dit aanbod.

We ondersteunen met onze bibliotheek het ontwikkelen van de basisvaardigheden en vakoverstijgend taalbeleid (mede gericht op de competenties en einddoelen met betrekking tot lezen)

1. Leesopvoeding- of route per leerling. Je begint met makkelijke en toegankelijke boeken, dan stap voor stap wat moeilijkere en inhoudelijkere boeken aan te bieden. We monitoren deze leesontwikkeling met gebruik van *Hebban in de klas*. We starten een pilot (met één klas en hulp van de mentor) met deze applicatie als een instrument voor monitoring van de leesontwikkeling waarbij wij het overkoepelende

account beheren (coördinator account). We betrekken de taalgroep bij deze pilot en de voortgang en evaluatie ervan;
2. Tijdens het verplichte leeshalfuur willen we de brugklassen met de halve klas in de bibliotheek hebben voor een advies op maat (docent blijft met halve klas lezen, de andere helft wordt rustig meegenomen door de leesbevorderaar om in de bieb een boek uit te zoeken of om er wegwijs te worden). Tijdens activiteitendagen organiseren we uitgebreidere verzoeken, ook voor hogere klassen.
3. Belangrijk dat er kennis is van de collectie en van de leerlingen op individueel niveau, we willen voor iedere leerling een boek dat aansluit bij die leerling zodat stap voor stap het lezen toegankelijker wordt; we gebruiken onder andere *de Verhalenvinder* (een applicatie die is gekoppeld aan onze bibliotheekcatalogus) maar ook hebben we zelf een *leesadvies-formulier* gemaakt dat wij gebruiken om leerlingen te helpen aan advies op maat;
4. We organiseren bibliotheekbezoeken tijdens de activiteitendagen, in samenwerking met coördinatoren en docenten. De 1e activiteitendagen in december organiseren we het specifiek voor alle brugklasleerlingen, ze krijgen een advies op maat in de bibliotheek. De nadruk van de activiteiten ligt op opzoekvaardigheden, werken met inhoudsopgave en catalogi, het herkennen van genres, en andere activiteiten die met lezen en boeken te maken hebben.

Wat is er dit schooljaar nodig om dit te bereiken?

Actiepunten	Eigenaar	Uitvoering
Doel 1: Verrijking van de collectie van de schoolbibliotheek		
Actiepunt 1: Alle secties betrekken bij het aankoopbeleid en collectie uitbreiden met titels voor alle vakken (ook wiskunde, biologie, geschiedenis, aardrijkskunde enz.) Iedere sectie, via de sectievoorzitter, een lijst laten inleveren met titels, als dit niet lukt zelf voorstellen doen	Leesbevorderaar (BES)	BES, ZAB, Vaksecties
Actiepunt 2: Leerlingen betrekken bij het aankoopbeleid; we hangen een bus op waar leerlingen tips in kunnen doen. Standaard kaartjes laten maken waar gegevens op staan van zowel leerling als voorgestelde titel zodat je de leerling ook kunt laten weten als de titel daadwerkelijk aangeschaft is;	Bibliotheek coördinator (ZAB)	BES, ZAB
Actiepunt 3: Inventariseren van interesses van leerlingen, zowel fictie als non-fictie en hier inkoopbeleid op aansluiten. Leenstatistieken analyseren en vaststellen wat wel en niet in de smaak valt. Hierop maken wij aanpassingen in ons aankoopbeleid	Bibliotheek coördinator (ZAB), Leesbevorderaar (BES)	BES, ZAB
Actiepunt 4: Verrijking gericht op aansluiting bij schoolopdrachten/projecten. Als er projecten worden ontwikkeld rondom bepaalde thema's op school dan kunnen we daarbij aansluiten door titels in te kopen over die onderwerpen en er een thema-kar/etalage van te maken	Bibliotheek coördinator (ZAB)	BES, ZAB, vaksecties, taalgroep

Actiepunt 5: Aanbod van (jeugd)literatuur goed bijhouden en nieuwe boeken snel aanschaffen.	Leesbevorderaar (BES)	BES, Bibliotheek Haarlem
Doel 2: Vergroten van de aantrekkingskracht van de bibliotheek (inhoudelijk en publicitair) en het stimuleren van lezen (leesvaardigheid en leesplezier)		
Actiepunt 1: Auteursbezoeken, workshops en lezingen; we vragen schrijvers om workshops en lezingen te verzorgen	Leesbevorderaar (BES)	BES, taalgroep, ZAB, secties
Actiepunt 2: Aansluiten bij landelijke acties en campagnes vanuit o.a. het CPNB (bijvoorbeeld de Tienerboekenweek en voorleeswedstrijden); Wij brengen dit onder de aandacht op school. Specifieke plannen overleggen we met de vaksecties en taalgroep;	Leesbevorderaar (BES)	BES, taalgroep, vaksecties
Actiepunt 3: Een aantrekkelijke en diverse leestafel inrichten; proberen of ook andere teksten dan boeken kunnen werken (Voetbal International, Flair, Quote enz.);	Bibliotheek coördinator (ZAB)	BES, ZAB
Actiepunt 4: We stimuleren dat leerlingen lid worden van de reguliere bibliotheek (bibliotheek Zuid-Kennemerland). We verzorgen specifiek promotiemateriaal voor dit doeleinde. Hiervoor werken we samen met ons contactpersoon van Bibliotheek Zuid-Kennemerland;	Bibliotheek coördinator (ZAB)	BES, ZAB, Bibliotheek Haarlem
Actiepunt 5: Het Schoterboek van de maand nieuw leven inblazen. Elke maand wordt een medewerker voorgedragen om een boek te kiezen en kort deze keuze toe te lichten;	Leesbevorderaar (BES)	BES, ZAB, docenten
Actiepunt 6: In gang zetten dat leerlingen en docenten elkaar stimuleren/enthousiasmeren om te lezen; bijvoorbeeld een Tipmuur maken met tips van leerlingen en docenten	Leesbevorderaar (BES)	BES, ZAB, docenten
Actiepunt 7: We zoeken samenwerking met het ondersteuningsteam (specifiek de talentbegeleider en het talentenproject). We vragen onze talentleerlingen materiaal te maken bij boeken (bijvoorbeeld het 'boek van de maand'). Deze materialen gebruiken we ter promotie van boeken en aankleding van de bibliotheek	Bibliotheek coördinator (ZAB)	ZAB, ondersteuningscoördinator, projectcoördinator
Actiepunt 8a: Ouders betrekken bij onze bibliotheek; Op de website een boekenpagina maken met boekentips	Leesbevorderaar (BES)	BES, vaksecties, communicatiemedewerker
Actiepunt 8b: In de oudernieuwsbrief nieuwe rubriek toevoegen namelijk Lezen kleurt je leven. Concreet betekent dit: voor Mavo, Havo, VWO en TTO een boekentip voor zowel onder- als bovenbouw. Link die doorgaat naar de site waar je meer info vindt	Leesbevorderaar (BES)	BES, communicatiemedewerker

Actiepunt 9: We werken dit jaar (als proef) met vrijwilligers en gaan onze ervaringen hierover aan het einde van het jaar delen met de schoolleiding.	Bibliotheek coördinator (ZAB)	ZAB
Doel 3: Door samenwerking met vaksecties een zinvolle bijdrage leveren aan (vakoverstijgend)onderwijs		
Actiepunt 1: Elke sectie benoemt een contactpersoon voor de bibliotheek zodat het contact makkelijker gaat	Leesbevorderaar (BES)	BES, vaksecties, Schoolleiding
Actiepunt 2: Een periodiek overleg met de taalgroep, contactpersonen en/of sectieleiders om het lezen per sectie te bespreken. Hierdoor blijven wij in de bibliotheek op de hoogte van de ontwikkelingen op het gebied van leesontwikkeling en leesmonitoring. Wij kunnen meedenken over hoe wij deze ontwikkelingen ondersteunen	Leesbevorderaar (BES)	Taalgroep, BES, ZAB
Actiepunt 3: Stimuleren dat docenten het gebruik van bibliotheekboeken een (verplicht) onderdeel van praktische opdrachten maken (bijvoorbeeld als ondersteunende informatiebron)	Bibliotheek coördinator (ZAB)	Taalgroep, BES, ZAB, docenten
Actiepunt 4: We brengen diverse nationale thema's onder de aandacht bij docenten. Al dan niet op verzoek van docenten zorgen wij dat er ook kasten worden ingericht met alle boeken die bij dat thema horen. We stimuleren en faciliteren het dat docenten gebruik maken van dit aanbod	Leesbevorderaar (BES)	BES, ZAB, docenten
Doel 4: We ondersteunen het ontwikkelen van de basisvaardigheden en vakoverstijgend taalbeleid (mede gericht op de competenties en einddoelen met betrekking tot lezen)		
Actiepunt 1: Leesopvoeding- of route per leerling. Je begint met makkelijke en toegankelijke boeken, dan stap voor stap wat moeilijkere en inhoudelijkere boeken aan te bieden. We monitoren deze leesontwikkeling met gebruik van Hebban in de klas. We starten een pilot (met één klas en hulp van de mentor) met deze applicatie als een instrument voor monitoring van de leesontwikkeling waarbij wij het overkoepelende account beheren (coördinator account). We betrekken de taalgroep bij deze pilot en de voortgang en evaluatie ervan	Leesbevorderaar (BES)	BES, taalgroep, ZAB, secties, ICT
Actiepunt 2: Tijdens het verplichte leeshalfuur willen we de brugklassen met de halve klas in de bibliotheek hebben voor een advies op maat (docent blijft met halve klas lezen, de andere helft wordt rustig meegenomen door de	Leesbevorderaar (BES)	BES, ZAB, leerlingcoördinator jaar 1, mentoren

leesbevorderaar om in de bieb een boek uit te zoeken of om er wegwijs te worden). Tijdens activiteitendagen organiseren we uitgebreidere vezoeken, ook voor hogere klassen		
Actiepunt 3: Belangrijk dat er kennis is van de collectie en van de leerlingen op individueel niveau, we willen voor iedere leerling een boek dat aansluit bij die leerling zodat stap voor stap het lezen toegankelijker wordt; we gebruiken onder andere de Verhalenvinder (een applicatie die is gekoppeld aan onze bibliotheekcatalogus) maar ook hebben we zelf een leesadvies-formulier gemaakt dat wij gebruiken om leerlingen te helpen aan advies op maat	Leesbevorderaar (BES)	BES
Actiepunt 4: We organiseren bibliotheekbezoeken tijdens de activiteitendagen, in samenwerking met coördinatoren en docenten. De 1e activiteitendagen in december organiseren we het specifiek voor alle brugklasleerlingen, ze krijgen een advies op maat in de bibliotheek. De nadruk van de activiteiten ligt op opzoekvaardigheden, werken met inhoudsopgave en catalogi, het herkennen van genres, en andere activiteiten die met lezen en boeken te maken hebben.	Leesbevorderaar (BES), Bibliotheekcoördinator	BES, ZAB, leerlingcoördinator jaar 1, conrector jaar 1, mentoren

Bijlage 6: cito-analyse juli 2025

Het doel van deze rapportage is om inzicht te krijgen in het niveau van presteren van de leerlingen op het gebied van Nederlands. En daarnaast inzicht te krijgen op de ontwikkeling van de leerlingen binnen de verschillende afdelingen en jaarlagen.
In de rapportage worden de resultaten van de toetsing en de ontwikkeling ten opzichte van eerdere toetsresultaten samengevat. Aan het eind zijn conclusies en aandachtspunten geformuleerd.

Cito toetsen leerjaren 1, 2 en 3

Analyse betreffende de klassen:
vmbo gt (mavo) klas 1,2,3
havo klas 1,2,3
vwo klas 1,2,3

Afnames:
Toets 0 en 1 worden in de brugklas afgenomen
Toets 2 in klas 2
Toets 3 in klas 3

Afname momenten:
Toets 0 – na de herfstvakantie 2024
Toets 1, 2 en 3 in het voorjaar 2025

Onderdelen die getoetst zijn:
Nederlands:

- Leesvaardigheid
- Woordenschat
- Spelling werkwoorden
- Spelling niet-werkwoorden

<u>Brugklassen vmbo gt (mavo) – toets 0 en 1</u>
Deze bestaan momenteel uit 2 klassen: 1TMc (tweetalig) en 1Md
Bijzonderheden: grote verschillen tussen de 2 klassen waarbij 1TMc over de hele linie beter scoort. Er is een daling te zien in de resultaten tussen toets 0 en toets 1 op leesvaardigheid en woordenschat. De werkwoordspelling en niet werkwoordspelling zijn alleen op het toets 1 moment afgenomen.

<u>Nederlands leesvaardigheid</u>:
Toets 0: totaal = midden vmbo gt-niveau
1TMc hoog vmbo gt-niveau
1Md laag vmbo gt-niveau

Toets 1: totaal is hoog vmbo kb -niveau

1TMc midden vmbo gt-niveau
1Md midden vmbo kb-niveau

Nederlands woordenschat:
Toets 0: totaal = hoog vmbo kb-niveau
1TMc midden vmbo gt-niveau
1Md midden vmbo kb -niveau

Toets 1: totaal = laag vmbo kb-niveau
1TMc hoog vmbo kb-niveau
1Md midden vmbo bb-niveau

Nederlands spelling werkwoorden: alleen toets 1 resultaten
Toets 1: totaal = hoog vmbo kb-niveau
1TMc midden vmbo gt-niveau
1Md laag vmbo kb-niveau

Nederlands spelling niet-werkwoorden: alleen toets 1 resultaten
Toets 1: totaal = midden vmbo kb-niveau
1TMc midden vmbo kb-niveau
1Md midden vmbo kb-niveau

Onderdeel	Moment	1TMc	1Md
Leesvaardigheid	Toets 0	Hoog vmbo gt	Laag vmbo gt
	Toets 1	Midden vmbo gt	Midden vmbo kb
Woordenschat	Toets 0	Midden vmbo gt	Midden vmbo kb
	Toets 1	Hoog vmbo kb	Midden vmbo bb
Spelling werkwoorden	Toets 1	Midden vmbo gt	Laag vmbo kb
Spelling niet-werkwoorden	Toets 1	Midden vmbo kb	Midden vmbo kb

Brugklassen HAVO toets 0 en 1
Deze bestaan momenteel uit 6 klassen: 2 opstroomklassen (1MaO en 1MbO), 2 tweetalige klassen (1THc en 1THd) en 2 Havo klassen (1He en 1Hf).
Bijzonderheden:
In de leesvaardigheid en woordenschat op de 0 toets zijn er grote verschillen tussen de klassen waarbij 1MaO en 1MbO lager scoren. De Havo groepen en tweetalige zitten netjes op niveau. Er is een daling te zien in de resultaten tussen toets 0 en toets 1 op leesvaardigheid en woordenschat. De spelling van werkwoorden en niet-werkwoorden is ver onder niveau in alle klassen!

Nederlands leesvaardigheid:
Toets 0: totaal = laag Havo
1MaO midden vmbo gt-niveau
1MbO laag havo-niveau
1THc midden havo-niveau
1THd midden havo-niveau
1He midden havo-niveau
1Hf midden havo-niveau

Toets 1: totaal = laag Havo – alle klassen zijn gezakt in niveau behalve THd!
1MaO hoog vmbo gt-niveau
1MbO hoog vmbo gt-niveau

1THc hoog vmbo gt-niveau
1THd midden havo-niveau
1He laag havo-niveau
1Hf laag havo-niveau

Nederlands woordenschat:
Toets 0 = hoog vmbo gt-niveau
1MaO midden vmbo gt-niveau
1MbO midden vmbo gt-niveau
1THc hoog vmbo gt-niveau
1THd midden havo-niveau
1He midden havo-niveau
1Hf laag havo-niveau

Toets 1 = midden vmbo gt-niveau – alle klassen zijn gezakt in niveau!
1MaO laag vmbo gt-niveau
1MbO midden vmbo kb-niveau
1THc hoog vmbo gt-niveau
1THd laag havo-niveau
1He midden vmbo gt-niveau
1Hf midden vmbo gt-niveau

Nederlands spelling werkwoorden:
Toets 0
1Hf midden vmbo gt-niveau

Toets 1 = midden vmbo gt-niveau
1MaO midden vmbo gt-niveau
1MbO midden vmbo gt-niveau
1THc midden vmbo gt-niveau
1THd hoog vmbo gt-niveau
1He midden vmbo gt-niveau
1Hf midden vmbo gt-niveau

Nederlands spelling niet-werkwoorden:
Toets 0
Hf midden VMBO gt-niveau

Toets 1 = midden vmbo gt-niveau
1MaO midden vmbo gt-niveau
1MbO midden vmbo gt-niveau
1THc laag vmbo gt-niveau
1THd midden vmbo gt-niveau
1He midden vmbo gt-niveau
1Hf midden vmbo gt-niveau

Onderdeel	**Moment**	**1MaO**	**1MbO**	**1THc**	**1THd**	**1He**	**1Hf**
Leesvaardigheid	Toets 0	Midden vmbo gt	Laag havo	Midden havo	Midden havo	Midden havo	Midden havo
	Toets 1	Hoog vmbo gt	Hoog vmbo gt	Hoog vmbo gt	Midden havo	Laag havo	Laag havo

Woordenschat	Toets 0	Midden vmbo gt	Midden vmbo gt	Hoog vmbo gt	Midden havo	Midden havo	Laag havo
	Toets 1	Laag vmbo gt	Midden vmbo kb	Hoog vmbo gt	Laag havo	Midden vmbo gt	Midden vmbo gt
Spelling werkwoorden	Toets 0	—	—	—	—	—	Midden vmbo gt
	Toets 1	Midden vmbo gt	Midden vmbo gt	Midden vmbo gt	Hoog vmbo gt	Midden vmbo gt	Midden vmbo gt
Spelling niet-werkwoorden	Toets 0	—	—	—	—	—	Midden vmbo gt
	Toets 1	Midden vmbo gt	Midden vmbo gt	Laag vmbo gt	Midden vmbo gt	Midden vmbo gt	Midden vmbo gt

<u>Brugklassen vwo toets 0 en 1</u>
Deze bestaan momenteel uit 4 klassen: 2 opstroomklassen (HaO en HbO), 1 tweetalige klas (1TVa) en 1 vwo klas (1Vb).

Bijzonderheden:
Er zijn duidelijke verschillen te zien in presteren tussen de klassen. De afname op leesvaardigheid wordt grotendeels veroorzaakt door de lage score van HaO. Werkwoordspelling is beter dan niet werkwoordspelling.

<u>Nederlands leesvaardigheid:</u>
Toets 0: totaal = midden vwo
1HaO en HbO scoren laag vwo
1TVa scoort midden vwo
1Vb scoort hoog vwo

Toets 1: afname t.o.v. toets 0 - totaal is laag vwo
1HaO scoort laag havo
1HbO en TVa scoren laag vwo
1Vb scoort hoog vwo

<u>Nederlands woordenschat:</u>
Toets 0: totaal = midden vwo
HaO en HbO scoren hoog havo
TVa en Vb scoren hoog VWO

Toets 1: afname t.o.v. toets 0 - totaal is laag VWO
1HaO scoort laag Havo
1HbO scoort midden Havo
1TVa scoort midden VWO
1Vb scoort hoog VWO

Nederlands spelling werkwoorden:
Toets 0: alleen gemaakt door 1HbO
1HbO scoort hoog Havo

Toets 1: totaal is midden VWO

1HaO scoort hoog Havo
1HbO scoort midden VWO
1TVa scoort midden VWO
1Vb scoort laag VWO X

Nederlands spelling niet-werkwoorden
Toets 0: alleen gemaakt door 1HbO
1HbO scoort hoog Havo

Toets 1: totaal is hoog Havo
1HaO scoort laag VWO
1HbO scoort hoog Havo
1TVa scoort laag Havo
1Vb scoort midden VWO

Onderdeel	Moment	1HaO	1HbO	1TVa	1Vb
Leesvaardigheid	Toets 0	Laag vwo	Laag vwo	Midden vwo	Hoog vwo
	Toets 1	Laag havo	Laag vwo	Laag vwo	Hoog vwo
Woordenschat	Toets 0	Hoog havo	Hoog havo	Hoog vwo	Hoog vwo
	Toets 1	Laag havo	Midden havo	Midden vwo	Hoog vwo
Spelling werkwoorden	Toets 0	—	Hoog havo	—	—
	Toets 1	Hoog havo	Midden vwo	Midden vwo	Laag vwo
Spelling niet-werkwoorden	Toets 0	—	Hoog havo	—	—
	Toets 1	Laag vwo	Hoog havo	Laag havo	Midden vwo

<u>Klas 2 vmbo gt (Mavo) toets 2</u>
Deze bestaan momenteel uit 4 klassen: 1 tweetalige klas (2TMa) en 3 mavo klassen (2Mb t/m 2Md).

Bijzonderheden:
Spelling niet/wel werkwoorden wordt over de hele linie slecht gescoord. Muv 2Mc hoog in vmbo gt-niveau --> richting havo-niveau

2Mc is de sterkste klas: scoort gt of hoger op bijna alle onderdelen. 2Mb heeft aandacht nodig op woordenschat en leesvaardigheid. 2TMa is wisselend: goed in leesvaardigheid, maar laag bij spelling niet-werkwoorden. 2Md scoort over de hele linie lager dan de andere 2M klassen.

<u>Nederlands leesvaardigheid:</u>
Algemeen: op vmbo gt-niveau
2Mb midden vmbo kb-niveau
2Mc op vmbo gt-niveau
2Md hoog in vmbo kb-niveau
2TMa op vmbo gt-niveau

<u>Nederlands woordenschat:</u>

Algemeen: midden in vmbo kb-niveau
2Mb laag in vmbo kb-niveau
2Mc hoog in vmbo kb-niveau
2Md midden vmbo kb-niveau
2TMa hoog in vmbo kb-niveau

Nederlands spelling werkwoorden:
Algemeen: hoog in vmbo kb-niveau
2Mb midden vmbo kb-niveau
2Mc hoog in vmbo gt-niveau --> richting havo-niveau
2Md hoog in vmbo kb-niveau
2TMa midden vmbo kb-niveau

Nederlands spelling niet-werkwoorden
Algemeen: midden in vmbo kb-niveau
2Mb hoog in vmbo kb-niveau
2Mc midden vmbo kb-niveau
2Md midden vmbo kb-niveau
2TMa hoog in vmbo bb-niveau

Onderdeel	2Mb	2Mc	2Md	2TMa
Leesvaardigheid	Midden vmbo kb	Op vmbo gt	Hoog vmbo kb	Op vmbo gt
Woordenschat	Laag vmbo kb	Hoog vmbo kb	Midden vmbo kb	Hoog vmbo kb
Spelling werkwoorden	Midden vmbo kb	Hoog vmbo gt	Hoog vmbo kb	Midden vmbo kb
Spelling niet-werkwoorden	Hoog vmbo kb	Midden vmbo kb	Midden vmbo kb	Hoog vmbo bb

Klas 2 Havo toets 2
Deze bestaan momenteel uit 5 klassen: 1 tweetalige klas (2Hta) en 4 havo klassen (2Hb t/m 2He).

Bijzonderheden:
2Hd is de sterkste klas: presteert als enige stabiel op havo-niveau. 2Hta zit technisch op havo-niveau voor leesvaardigheid, maar lager in woordenschat en spelling. Woordenschat is een aandachtspunt in vrijwel alle klassen. Spelling niet-werkwoorden blijft achter, vooral bij 2Hb, 2Hc en 2Hta.

Nederlands leesvaardigheid:
Algemeen: laag in havo-niveau --> richting vmbo
2Hb vmbo gt-niveau
2Hc vmbo gt-niveau
2Hd op havo-niveau
2He vmbo gt-niveau
2Hta laag in havo-niveau

Nederlands woordenschat:
Algemeen: meer richting vmbo-niveau (hoog)
2Hb vmbo gt-niveau
2Hc vmbo gt-niveau
2Hd op havo-niveau
2He vmbo gt-niveau

2Hta vmbo gt-niveau

Nederlands spelling werkwoorden:
Algemeen: midden vmbo gt-niveau
2Hb midden vmbo gt-niveau
2Hc laag in vmbo gt-niveau
2Hd op havo-niveau
2He midden vmbo gt-niveau
2Hta hoog in vmbo gt-niveau

Nederlands spelling niet-werkwoorden
Algemeen: midden vmbo gt-niveau
2Hb laag in vmbo gt-niveau
2Hc laag in vmbo gt-niveau
2Hd hoog in vmbo gt-niveau
2He hoog in vmbo gt-niveau
2Hta laag in vmbo gt-niveau

Onderdeel	**2Hb**	**2Hc**	**2Hd**	**2He**	**2Hta**
Leesvaardigheid	vmbo gt	vmbo gt	havo	vmbo gt	laag in havo
Woordenschat	vmbo gt	vmbo gt	havo	vmbo gt	vmbo gt
Spelling werkwoorden	midden vmbo gt	laag in vmbo gt	havo	midden vmbo gt	hoog in vmbo gt
Spelling niet-werkwoorden	laag in vmbo gt	laag in vmbo gt	hoog in vmbo gt	hoog in vmbo gt	laag in vmbo gt

Klas 2 vwo toets 2
Deze bestaan momenteel uit 2 klassen: 1 tweetalige klas (2TVa) en 1 vwo klas (2Vb).

Bijzonderheden:
2Vb laat een constantere lijn zien, maar op een lager niveau, vooral in leesvaardigheid en spelling niet-werkwoorden.
2TVa scoort over het algemeen sterker in leesvaardigheid, maar heeft wat moeite met werkwoordspelling.
Woordenschat is bij beide klassen een aandachtspunt.

Nederlands leesvaardigheid:
2Vb laag in vwo-niveau (richting havo-niveau)
2TVa op vwo niveau – meer op niveau dan 2Vb

Nederlands woordenschat:
Zowel 2TVa als 2Vb zit op havo-niveau

Nederlands spelling werkwoorden:
2TVa en 2Vb zitten op vwo-niveau. 2TVa scoort wel lager dan 2Vb. 2TVa zit richting havo-niveau

Nederlands spelling niet-werkwoorden:
2Vb op havo-niveau
2TVa op vwo-niveau

Onderdeel	2Vb	2TVa
Leesvaardigheid	Laag in vwo	Op vwo-niveau (meer op niveau dan 2Vb)
Woordenschat	Op havo-niveau	Op havo-niveau
Spelling werkwoorden	Vwo	Vwo-niveau (richting havo-niveau)
Spelling niet-werkwoorden	Op havo-niveau	Op vwo-niveau

Klas 3 vmbo gt (Mavo) toets 3

Deze bestaan momenteel uit 4 klassen: 3Ma, 3Mb, 3Mc, 3Md

Bijzonderheden: 3Md is de enige klas die op alle onderdelen op of rond het verwachte vmbo-gt-niveau scoort. De andere klassen (3Ma, 3Mb, 3Mc) scoren op minimaal twee onderdelen onder het niveau. 3Mc springt eruit met leesvaardigheid, maar scoort onder niveau bij woordenschat en spelling (allebei kb-niveau). 3Md heeft geen uitschieters omhoog, maar is consequent op niveau, en dat is voor basisvaardigheden juist sterk.

Nederlands leesvaardigheid:

Algemeen: midden vmbo gt-niveau
3Ma, 3Mb, 3Md midden vmbo gt-niveau
3Mc hoog in vmbo-gt niveau --> richting Havo niveau

Nederlands woordenschat:

Algemeen: hoog in vmbo kb-niveau
3Ma hoog in vmbo kb-niveau
3Mb midden vmbo kb-niveau
3Mc laag in vmbo gt-niveau
3Md midden vmbo gt-niveau

Nederlands spelling werkwoorden:

Algemeen: laag in vmbo gt-niveau
3Ma midden vmbo kb-niveau
3Mb laag in vmbo gt-niveau
3Mc hoog in vmbo kb-niveau
3Md midden vmbo gt-niveau

Nederlands spelling niet-werkwoorden:

Algemeen: hoog in vmbo kb-niveau
3Ma hoog in vmbo bb-niveau
3Mb laag in vmbo gt-niveau
3Mc hoog in vmbo kb-niveau
3Md midden vmbo gt-niveau

Onderdeel	3Ma	3Mb	3Mc	3Md
Leesvaardigheid	Midden gt	Midden gt	Hoog gt	Midden gt
Woordenschat	Hoog kb	Midden kb	Laag gt	Midden gt
Spelling werkwoorden	Midden kb	Laag gt	Hoog kb	Midden gt
Spelling niet-werkwoorden	Hoog bb	Laag gt	Hoog kb	Midden gt

Klas 3 Havo toets 3

Deze bestaan momenteel uit 5 klassen: 1 tweetalig klas (3THa) en 4 havo klassen (3Hb, 3Hc, 3Hd, 3He)

Bijzonderheden: 3Hd is duidelijk de sterkste klas, met over het algemeen havo-waardige prestaties op meerdere onderdelen. Andere klassen blijven over het algemeen onder het gewenste havo-niveau, vooral op woordenschat en leesvaardigheid. 3THa heeft extra ondersteuning nodig, met name op spelling.

Nederlands leesvaardigheid:
Algemeen: hoog in vmbo gt-niveau
3Hb hoog in vmbo gt-niveau
3Hc midden vmbo gt-niveau
3Hd laag in havo-niveau
3He midden vmbo gt-niveau
3THa hoog in vmbo gt-niveau

Nederlands woordenschat:
Algemeen: midden vmbo gt-niveau
3Hb midden vmbo gt-niveau
3Hc laag in vmbo gt-niveau
3Hd hoog in vmbo gt-niveau
3He laag in vmbo gt-niveau
3THa midden vmbo gt-niveau

Nederlands spelling werkwoorden:
Algemeen: laag in havo-niveau
3Hb midden vmbo gt-niveau
3Hc midden havo-niveau
3Hd hoog in havo-niveau --> tegen vwo aan
3He laag in havo-niveau
3THa midden vmbo gt-niveau

Nederlands spelling niet-werkwoorden:
Algemeen: midden vmbo gt-niveau
3Hb hoog in vmbo kb-niveau
3Hc midden havo-niveau
3Hd hoog in vmbo gt-niveau
3He hoog in vmbo gt-niveau
3THa laag in vmbo gt-niveau

Onderdeel	3Hb	3Hc	3Hd	3He	3THa
Leesvaardigheid	Hoog in vmbo gt-niveau	Midden vmbo gt-niveau	Laag in havo-niveau	Midden vmbo gt-niveau	Hoog in vmbo gt-niveau
Woordenschat	Midden vmbo gt-niveau	Laag in vmbo gt-niveau	Hoog in vmbo gt-niveau	Laag in vmbo gt-niveau	Midden vmbo gt-niveau
Spelling werkwoorden	Midden vmbo gt-niveau	Midden havo-niveau	Hoog in havo-niveau (→ vwo)	Laag in havo-niveau	Midden vmbo gt-niveau
Spelling niet-werkwoorden	Hoog in vmbo kb-niveau	Midden havo-niveau	Hoog in vmbo gt-niveau	Hoog in vmbo gt-niveau	Laag in vmbo gt-niveau

Klas 3 Vwo toets 3
Deze bestaan momenteel uit 3 klassen: 1 tweetalig klas (3TVa) en 2 vwo klassen (3Vb, 3Vc)

Bijzonderheden: 3Vb is duidelijk de sterkste klas – zij scoren als enige op álle onderdelen op vwo-niveau, met name spelling werkwoorden zelfs bovengemiddeld. 3Vc en 3TVa presteren onder vwo-niveau, vooral op leesvaardigheid en woordenschat. De basisvaardigheden van de vwo-klassen zijn niet stabiel; alleen 3Vb voldoet aan de verwachtingen voor klas 3 vwo.

Nederlands leesvaardigheid:
Algemeen: hoog in havo-niveau
3Vb laag in vwo-niveau
3Vc midden havo-niveau
3TVa laag in vwo-niveau

Nederlands woordenschat:
Algemeen: hoog in havo-niveau
3Vb midden vwo-niveau
3Vc midden havo-niveau
3TVa midden havo-niveau

Nederlands spelling werkwoorden:
Algemeen: midden vwo-niveau
3Vb bovengemiddeld vwo-niveau
3Vc midden vwo niveau
3TVa laag in vwo-niveau

Nederlands spelling niet-werkwoorden:
Algemeen: hoog in havo-niveau
3Vb laag in vwo-niveau
3Vc midden in havo-niveau
3TVa hoog in havo-niveau

Onderdeel	3Vb	3Vc	3TVa
Leesvaardigheid	Laag in vwo-niveau	Midden havo-niveau	Laag in vwo-niveau
Woordenschat	Midden vwo-niveau	Midden havo-niveau	Midden havo-niveau
Spelling werkwoorden	Bovengemiddeld vwo-niveau	Midden vwo-niveau	Laag in vwo-niveau
Spelling niet-werkwoorden	Laag in vwo-niveau	Midden havo-niveau	Hoog in havo-niveau